

گلستانِ ابرو

علی خیل دریا

اعلان

گورانو او قدر مندو لوستونکو پښتو ډاټ نيت د دې کتاب سره ډيره خواري کړي ده او په ډير عاجزانه طور ئې تاسو ته د مطالعې په غرض ډالۍ کوي د دې کتاب بې اجازت نقل کول ، چاپ کول يا زمونږ نسبت ترې لرې کول نه صرف دا چې اخلاقي جرم دے بلکې ډير سخت منع دي

پښتو نيت
پښتو ډاټ نيت

Presented By : Pukhto.Net

حقوق محفوظ دیے

د کتاب نوم	_____	کل پانچہ
لیکوال	_____	علی خیل دریاب
کتابت	_____	لطف اللہ پنتواکیدیسی
د چاپ کال	_____	جنوری ۱۹۹۹ء
د چاپ شمیر	_____	پنچہ سوہ
ترتیب	_____	عرفان خٹک
بیعہ	_____	۵۰/- روپیہ

خورونگی :-

هميشته پنتواکیدیسی (رجسٹرڈ) اماندرہ
دموند لودرک :-

جمیل بک سیلز مین بازار بتھیلہ

سرپانوه - این ایس آر تست تحت بهائی

دکل پانرے پہ نوم
چہ زما دخیالی دنیا د
خوشبوکانو بنای پیری دے

دریابے

فہرست

۴ ————— ہیش خلیل
 ۱۱ ————— ڈاکٹر محمد اعظم اعظم
 ۱۶ ————— ڈاکٹر اقبال نسیم خٹک
 ۲۲ ————— میان فضل الرحمان شاہد

پیش نامہ —————
 کوزہ کینے سمندر —————
 لگی پائپہ —————
 ڈنرول رے دافسانے پہ کالہ کینے —————

صفحہ	سرخط	صفحہ	سرخط
۵۱	ذریعہ پائپہ	۳۲	خاورے
۵۲	بدل	۳۳	جرم
۵۳	کانسی	۳۴	ڈکوتی میرے
۵۴	بے عملی	۳۵	مات منکے
۵۵	دولی اور جتانہ	۳۶	پردی سترکے
۵۶	حر موندے	۳۷	نمایہ نر پانڈ بلا بلا اور پید
۵۷	گرنیک گل	۳۸	مادہ پرستی
۵۸	پرو تو عاتین	۳۹	نانا مولے جڈیے
۵۹	پیسے	۴۰	یقین
۶۰	اعتماد	۴۱	نورے
۶۱	خرگند لیونے	۴۲	کتھیرد
۶۲	متاکی غوز	۴۳	ڈرھرو پونہ
۶۳	نوکری	۴۴	پستانہ
۶۴	باور	۴۵	برند خاموشی
۶۵	غانرکی	۴۶	لپبرل ماسٹیلو
۶۶	تله	۴۷	شاپیری
۶۷	انڈیوالہ	۴۸	نروپہ توملہ
۶۸	ڈنر پھ رنپا	۴۹	لوتیا
۶۹	وروری خوری	۵۰	جائے

۹۲	خادر	۶۱	۷۰	تپوس	۳۹
۹۳	ڈٹو بے بورجل	۶۲	۷۱	ڈزپٹہ غوبیہ	۴۰
۹۴	تعلیم	۶۳	۷۲	بکروبا باجی	۴۱
۹۵	ابلیس	۶۴	۷۳	حرام	۴۲
۹۶	حوالدار فاتح رحمن	۶۵	۷۴	گناہ	۴۳
۹۷	اُستاد جی	۶۶	۷۵	؟	۴۴
۹۸	تھوپک ملنگ	۶۷	۷۶	دورید لے بیاستہ	۴۵
۹۹	تھوٹے	۶۸	۷۷	چندہ	۴۶
۱۰۰	کرامات	۶۹	۷۸	ورختہ	۴۷
۱۰۱	نامہ	۷۰	۷۹	شپونہ	۴۸
۱۰۲	ایمل خان کاسی	۷۱	۸۰	خیونہ تولیہ	۴۹
۱۰۳	مسلمان	۷۲	۸۱	میراتہ کوندہ	۵۰
۱۰۴	Masterkey	۷۳	۸۲	بے روزگاری	۵۱
۱۰۵	کفارہ	۷۴	۸۳	جو ارگر	۵۲
۱۰۶	پتیاں اکا	۷۵	۸۴	I miss you	۵۳
۱۰۷	انسان	۷۶	۸۵	ٹہر تڈہ	۵۴
۱۰۸	کورنی خصلتوںہ	۷۷	۸۶	شلتالان	۵۵
۱۰۹	سکندر	۷۸	۸۷	مذہب کہ مینہ پینتو	۵۶
۱۱۰	میلہ	۷۹	۸۸	قاتل شوک دے	۵۷
۱۱۱	ممتاز	۸۰	۸۹	توپیر	۵۸
۱۱۲	دُنیا لیوتی	۸۱	۹۰	MENSES	۵۹
			۹۱	شین خالی	۶۰

پیش نامہ

د قلم پہ ژبہ د یو زلمی لیکوال د مشاهداتو او واقعاتو د نتیجہ خیزه ادبی مجموعه هغه لفظی تصویرونه دی چه که یو مصوّر ټے د برّش اورنگونو په تعادن د روایتی تصویرونو حقیقت ته ورسوی نو یو داسے الیم به ترے جوړ شی چه هر نقش به ټے دخپل پس منظر په خاموشه ژبه د معاشرے د دردناکو، حسرتناکو او عبرتناکو المیو یو نه څمیدونکے داستان راوسپړی۔

د علی خپل دریاب د نکارخانه دغو المناکو لفظی تصویرونو ته چه کورم نو هر یو دخپله خپله افسانه هغه عنوان دے چه تفسیر او تشریح ټے د پخوانو ځنوحکیمانو او فلاسفرانو هغه اقوال دی کوم چه هغوی هم پخپله خپله زمانه دخپله خپله معاشرے په تنه بوده کڼې دغه قسمه واقعاتو له محسوسولونو پس رقم کړی وو۔ ځا، نو د "پښتانه" په نوم د بناغلی مصنف لفظی تصویر که یو مصوّر په رنگونو منجمد کړی نو د امام غزالی او هر بده سپس د اقوالو دغه کیپشونو به ورسره مناسب

” بنٹو کپے یو قسمہ کمزوری دہ چہ علاج تے تحمل دے ”

(امام غزالی)

” دینتے زہرہ دھنے پہ ذہن بادشاہی کوی ”

(ہربوٹ سپنس)

ژرندہ :-

دوغہ عنوان لفظی تصویر تہ کہ چا فنکار دخل فن درنگونو
بنائست ورکرو - نوکیدے شی چہ د ” بکونن ” د قول د اکیپشن
ورسره ہم بنہ ومئی -

” ترکومہ چہ یو انسان دبل انسان پہ سہ سور

وی - دینا کپے بہ امن محض یو خوب وی ”

برندہ خاموشی :-

د موجودہ دور د سیاسی مجبورو او بے انصافو ہغہ المیہ دہ
چہ کہ پہ صوری رنگ کپے پیش کرے شی نو دہر بوٹ سپنس دغہ
قون د ورلانڈے اولیکی -

” دنہ حقدارو خلقو دپارہ د حقدارو خلقو ہمنہ

نہ صرف د انصاف پہ مرئی چارہ رابنکل دہ بلکہ دیدہ او
دانستہ د ائدہ نسلونو پہ لار کپے ازغی کرل دی - او ہم
دغو نسلونو دپارہ ددے نہ لو تے افت او غضب نہ شی
کیدے چہ ورثہ کپے ورثہ نالائقہ خلق پرین دی ”

کائزئی :-

دالہ چا سنگتراش و تراشلہ ، نو د اسکر وائللم داقول د ورسره

تراشل ہم نہ ھیروی .

” د زمانو رایسے دولت مند و غریبانانو د بغاوت د پوچھ نیو
دپارہ دا مؤثرہ طریقہ راویستے دا - چہ د غریبانانو د
کپے و تپے لپہہ شان بوخہ دوی تہ د خیرات پہ شکل
واپس کپری .“

جرم :-

د دغہ عنوان مفہوم کہ د مصوّر د آرہ پہ برکت تکمیل شی .
نو د ورائٹنگ روم پہ دیوال د زینت کولو ورائڈے ”بیکن“ د قول
د الفاظ د ہم ورائڈے ویکلے شی .

” د دولت پریوانی د حوانی تباہی دا “

مات منگے :-

د کشمالے مات منگی ، لونگ تہ خہ اووے ؟ شاید داچہ
” سرخار شہ لہ عزتہ “

خو د امام غزالی د قول د ہم ورسرہ شی چہ .

” طبعی شہوت پہ انسان او حیوان کپے یو شان

وی - خو وضعی شہوت انسان کپے صرف پہ نہ

تربیت او بد صحبت زرغونینہی .“

بے عملی :-

پہ قول د حضرت عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ

” عمل بے علمہ عیب ژن او بیمار دے او علم

بغیر د عمل نہ شنو او بیکارہ .“

قلہ :-

د علی خیل دریاب دا دردناک تصویر شاید چہ دہغہ دنگارخانے
شہکار ثابت شی ۔ او ددغہ حسرتناکہ تصویر لاندے دویکترھیگو
دغہ نادر قول شاید چہ دتماشکیرو پہ زرونو اوذھنونو کینے
دیوانقلاب سوب شی ۔

”ھرکلہ چہ انسان دپیدائش پہ وخت او بیا دمرگ
نہ پس ہم مساوی دے ، نو آخر ولے دے د ژوند
میانحنی مودہ ہم مساوی تیرہ نہ کری ؟“

تپوس :-

جمیل نہ دمانرے دا تپوس کہ یو خوا د ماشوے سپرغ
د دردونو د علاج آرزو دہ ، نوبل خوا دجمیل مفلسی او
غربت دہغے پہ آرزو د بے وسیئی یخے او بہ توئے کرے ۔ د
بناغلی دریاب ددغہ تخیل جامد تصویر سرہ د بونا دشا دا
الفاظ پہ زری سیاہی دیکو دی ۔

”دنیا کبھی دتولو نہ لویہ اوبدترینہ
گناہ غریبی دہ ۔ نور ہول گناہونہ
دغربت پہ ورا ندے کوہلے نیکی دی“

کرانو لوستونکو !

ما دقلم پہ ژبہ د بناغلی علی خیل دریاب د حنو تحریری
تصویرونو خاموشہ آوازونہ ستاسو ترغوب و کرہ ۔ باقی پاتے

تصویرونہ او دخال پہ ژبه دهغو داستانونه تاسو خپله
وگورئ او واؤرئ .

غو د فرینکلن دا قول هم یاد لرئ چه
" پیرداسے دردناکه واقعات شته چه د
افسانے جو پیدلونه وړاندے مخو
شی . "

هېش خلیل

۲۳ ستمبر ۱۹۹۷ء

کوزہ کبے سمندر

پہ اول حل دعلی خیل دریاب دنوم پہ اورید و سرکہ
 زما پہ تصور کبے یو پراسرارہ کردار او برینبیدہ . خوچہ
 را مخاچ شو نو دپینور پوونتون دپنتو شعبے یو عام سادہ
 ثقہ ناک او خاموشہ زلمے وو .

روستہ دھغہ دخبرو اترو او یکونو نہ دا حقیقت
 رابرقیرہ شو چہ دریاب دیر بنیرازہ ذہن او خلاندا
 تخلیقی صلاحیتونو ثبنتن دے . دتخہ پہ زور چہ ہغہ
 پہ نثر او نظم دوارو کبے دخپل عمر نہ دیر زیات بنہ
 لیکونہ کوی او پہ دے کبے ہیچ شک نشہ چہ ہغہ پہ
 دیر کم عمری کبے خپل خان او خپل صلاحیتونہ خپل ژبے
 او ادب تہ سپارلی دی . اوہم ددغہ لیوننہ مینے اولیوالہ
 جذبے پہ داہ دھغہ پہ یک کبے دیو خاص قسمہ تازگی
 سادگی او خود اعتمادی پہ یو خائے لیدے او موندے شی .

خہ مودہ ورائندے بناغلی دریاب ماتہ خپلہ یو نثری
 مجموعہ را کرہ . پہ دے خیال چہ زکا ہغہ دگورم او پہ ہغے

باندے خٹہ دھم بیکم - او دا دورہ خبرے ماتہ پہ دے کرانے
 بنکاری چہ د علی خیل دریاب نہ وراڈا مے ہم دھغہ دکھول دیو
 ٹو زلمو کتابونہ ماتہ ہم پہ دغہ غرض پراتہ دی - خو د
 دریاب نہ خلا مے گران دے او بیا چہ پہ چائے لاروی
 نو خبرہ نورا ہم گرانہ شی - او حقہ خبرہ دادہ چہ علی خیل
 دریاب پہ ما ویر گران دے - او ہم لہ دے کبلہ چارو ناچار
 م دھغہ کل پانڑے کتھر او پہ مے خٹہ لیکلونہ غارہ
 ورسرہ -

د بنا علی دریاب ددے نثر تھو تھو پہ کتھر زہ پہ یو
 بچبہ دو جالہ کینے راگیر کرم - دا وراہ کو چنی کوچنی لیکونہ
 کہ یو خوا اثرناک او عبرتناک دی نو بل خوا حیرتناک ہم
 دی او د حیرانیا خبرہ دادا چہ دا پہ پنتو ادب کینے پنی د
 یو نوی صنف د قیصی شکل دے چہ نامہ بہ ورلہ مونہ
 پخیلہ فونہو -

بنا علی دریاب د خیل چا پیر چل دروان ژونڈ نہ وراہ
 وراہ واقعات ، امرورہ پیچے ، پاریدلی تاثرات ، صوار او
 ناھوار کردارونہ او د تجسس نہ د کے مشاہدے راہولے کری
 دی او ہغولہ دے د افاغور شکلونہ و رکری دی - تکنیک دے
 د لہمے افسانے بنکاری - ولے بیا ہم کہ افسانہ ورستہ
 نہ شو وٹیلے نو د افسانے مینہ پرے ماتیں بی - حکہ چہ دے
 کتاب کینے موجود دھرمے واقعے او صر تاثر یا ہر مشاہدے

انجام ڇهه ڀهه ڊايس ڊول ڪيبي ڇهه ڊوسٽونڪي ذهن ٽرڀي
 ارو مرو ڇيل اثر اخلي او بنداهه ڀهه ڊي وينا مجبوراهه شي ڇهه
 درياب ڀهه ڪوزه ڪيئيه سمندر بند ڪرڀي ڊي .

ڊعلي خيل درياب ڊقيصي ڊا شڪل ڪه زمونڀ ڀهه
 ادب ڪيئيه خيل ساري لهڻي . نو ذهن ڊعبدانقادرخان خٽڪ
 ڀهه ڪلهه سته بانڊهه ٽيڪا وڻي ڪوي . " ڪلهه سته " ڊفازيه
 ڙيه ڊنوموري يڪوال شيخ سعدي ڊڪلستان ڀنڀنو ترجمه ڊهه .
 ڪومه ڇي زمونڀ ڊنٿري ادب ڀهه ورومبو ڪتابونو ڪيئيه يوهه
 قيمتي ڊالئي ياديبي . اولڪه خٽڪه ڇهه ڊڪلستان ڪهايتونه
 ڊشيخ سعدي ڊمشاهدڀي ، علم او فڪر يوهه بهه ڀهه ڀنڀنڪه ڊهه .
 هم ڀهه ڊغه ڊول بناغلي درياب ڊخيل ڇاپيڇل اوخواوشا
 نه ڊايس واقعات ، ڪرڊارونه او مشاهدڀي راخستڀي ڊي . او
 ڀهه خونڊ خونڊ او رنگ رنگ ڀي بيان ڪري ڊي ڇهه ڊوسٽونڪي
 ورته ڀهه ڊاد وركولو مجبور شي . زما ڊڊي وينا ڊاڊ . لب

اختل نه ڊي ڀهه ڪار ڇهه ڪني ڙهه خيل شاڪرڊ ڊسعد
 غونڊڀي ڊنريئز ادبي شخصيت ڀهه مقابله ڪيئيه راويستل غوارم
 زما اشاره ڊ درياب ڊڊي افسانچو اسلوب ته ڊهه ڇهه هغه
 ڊبناغلي سعدي شيرآزي ڊڪهايتونو ڊطرز سره ڊير
 سمون خوري .

" ڊڪل ڀانڀي " ڊافسانچو انداز طنزيه ڊي اوهره ڀيئنه
 هره واقعه او هر ڪرڊار ڀيئيه ڀهه شعوري ڊول ڊيڪونڪوله خوا

پہ خہ نہ خہ شکل کینے د طنز تو کے رابریہ کوی - او
 دیکونکے پہ دے کو این کینے ناست نکاری چہ پہ ہر خائے
 پہ ہر خہ او پہ ہر چا خہ نہ خہ تک او کری - او پہ داسے
 کولو کینے ہغہ گرم ہم نہ دے . خکہ چہ دریاب ہر خہ
 ڈروند د دریاب نہ راخستے دی او ڈروند حقیقتونہ دیر
 تراخہ وی - دے ترخو کتونو او تیرو گزارونو دے مجھو
 لہ کہ زکا لہ خیلہ اندہ د "بتکونو" نامہ خوبنہ گرم - نو
 خوبنہ د دریاب دہ او فیصلہ ستاسو .

پہ دے "بتکونو" کینے خنے داسے ہم مھے لہ راشی چہ
 ہغے نہ مونن لنوہ افسانہ (SHAI STORY) ہم
 ویلے شو نکہ د مثال پہ تو گہ "جو ارگر"

"زما نوم زہرا دے - دشکلنے بانوے دطوطی کل

لور یم - پنجویشت کالہ ورا ندے چہ پلار دجواری

پہ داؤ باسئللم نو گتلی جو ارگر تردے را اور سوم

مامور چہ دچکے پہ ہرندہ تیادہ کینے د خیلے سکہ

خور پیر بندگلو او کیرہ نو ہم دہغے پہ غین کینے

پہ لو تے خوب اودہ شو ."

خود کو بتلی او را غونہ پلاپ د امثالونہ پہ

دے "بتکونو" کینے کم دی - زیات تو پہ کینے تاثرات

دی . خود غہ تاثرات ہم د حکمت او مقصدیت نہ خالی

خہ دی . نکہ "خاورے"

” خانگے ... یا ... خانگے داسپرے ولے وہے

سریہ ! داتہ گورے نہ چہ خاورے خوری ۔

آقو ۔ پریندہ چہ خوری کنہ ۔ زمونہ پہ کالہ

کینے بے د خاورو نہ خہ دی ۔ “

دعلی خیل دریاب پہ دے افسانچو کینے پہ خنوخنو د

اوپرہ جذباتیت او مبالغے رنگ ہم خوردے ۔ نو اکثریت پکینے

دعہ قصہ گو تو دے چہ هغو کینے زمونہ د چاپیرچل ژوندی

حقیقتونہ ساہ اخلی او د بناغلی علی خیل دریاب دمقصدی

سوح او رسا فکر گواھی ورکوی ۔

دزلمی فکر او خوانو ونولو پہ دے انقلابی قدم زک بناغلی

دریاب تہ دزرہ لہ کوئے مبارکی ورکوم ۔ پہ دے چہ پہ نپروال

ادب کینے ددے طرز دیکوانو اہمیت او افادیت دیر سیوا بنکاری

حکله چہ دمعاش پہ دے لوئے درزغوبل کینے دچاسرہ دلویو

لویو قصی او او بدو او بدو داستانونو دوستو او اوریدو

وخت پاتے نہ دے او کہ دوروکی نہ وروکی یک کینے ورتہ

داسے دخیال او فکر نہ مامورہ خولمے پہ لاس ورشنی

نو داہم غنیمت دے ۔

ڈاکٹر محمد اعظم اعظم

پنپور پوهنتون

۱۱ فروری ۱۹۹۵ء

کُل پانڑہ

د قیٹی د اورید لو او د قیٹی د اورولو فطری خواہش د انسان
 پہ خمیر کینے حائی اغبر لے شوے دے ۔ د قیٹی د اورید ونکی ترہفہ
 پورے تسکین نہ کیپی ترخو چہ ئے پورہ قیٹی بنہ پہ توجہ
 سرہ اورید لے نہ وی او د قیٹی راوی ترہفہ پورے د قیٹی مزے
 دلاس نہ نہ پریندی ترخو چہ ئے قیٹی سرہ رسولے نہ وی او
 دا ئے ویلی نہ وی چہ

” ذما مسئلہ تیرہ بیرہ د دین کتورے وکی

راوی د اورید ونکی نہ د خیل زرہ رابنکونی انداز بیان د
 حافظے د کمال او د ژبے د خوب والی داد وصول خیل حق گزری
 او د اورید ونکو له خوا دغه داد د راوی انعام ہم وی او صلہ ہم۔
 نو دادمغه وخت خبرے دی چہ د خلقو تخنہ د فرصت کیے نہ
 وو ۔ پہ مغوی کینے مینہ وے ، اخلاص وو او زرہ خوبی وے ،
 جرمے ، جماتونہ او گو درونہ اباد وو ۔ خلق بہ بلا ناعہ د ماہنام

د گلونو پانڑے بویہ چہ قیص شی د ملو کے

د ورینہمو د قیص ئے نازک بدن ملول دے (غوشمال)

دچوڙی نه پس حجرے ته تلل او بيا خاص طور سره په ږمی کيښه
 خو به ئے ترنيمه شپه قصه گو ماما ته غوښه نيولې وو، دغه شان
 به چه قافله په اوبدو سفرونو تللې، نوسخت او اوبدو سفرده
 به قصه گويانو د قصو په جادو اسانول اورالنډول - په
 دغه قيصو کيښه به زياته قيصه د مافوق الفطرت عناصرو نه
 وکې وئې او واقعات به ئے د انساني پوهې نه بهر وو -

د ژوند کاډه چه ټومره مخ په وړاندې تلو وخت رالنډيد
 نو ئې نو ئې مسئلې راتوکيدې او نوې ضروريات راوړاندې کيدل او
 خبره د ئې ته راوړسيده چه د وخت دکمی احساس او د ژوند بې شميره
 ضرورياتو د انسان ذهني او بدني سکون اولوبتلو - دنوی دور د
 انسان ټخه دومره فرصت چرتې د ئې چه په ورځو ورځو او نورو
 هفتو د ناست وی او اوبدو او بده داستانونه د اورې -

په مغرب کيښه په دغه قسم قيصو کيښه مرچ مهاله گڼه
 کره شوې، رنگ روغن پرې او خيژو لې شوه او د ناول نوم
 ورکړه شو او بيا د ناول نه لنډه قيصي راوړينيدې - خو د
 پښتو معامله داسې نه ده . په پښتو کيښه لنډه قيصي د ناول
 نه رومي راتوکيدلې ده او هم دخپلې خاورې پيداوار د ئې -

پښتو کيښه د افسانې عمر ډير کم د ئې او که مونږ بناغلې راحت زاخيلي
 د پښتو افسانې امام اوسنو نو د افسانې عمر د اتيا کاله نه مخکې نه
 ئې ټکه چه "کنده جيني" تراوسه د پښتو رومي افسانه منلې شي
 چه راحت زاخيلي صاحب په کال ۱۹۱۷ کيښه بيلکې ده -

د کال سنہ ۱۹۴۷ء نہ تو کال سنہ ۱۹۴۷ء پورے د افسانے رفتار د سیر
 سست بلکہ د نشت برابر دے ۔ البتہ د ازادی نہ پس پستو افسانہ
 د توجہ مرکز گزید لے دے او بنہ بنہ افسانہ نگاران او افسانہ نویس
 میدان تہ راغلے دی او پہ صرہ موضوع لے افسانے لیکلے دی ۔ اکثر
 افسانہ لیکونکیو پہ افسانہ کینے د ژوند مسئلے بیان کرے دی
 خو د روایاتو نہ بغیر لے قدم نہ دے ایسے خو بعضے افسانہ نگاران
 د جنس او خیتے مسئلے تہ زیات اہمیت ور کرے دے اوہم د اصغوی
 د فن مقصد ہم دے او معیار ہم ۔

پہ پستو کینے چہ کوم افسانہ نگار مختصرہ افسانہ پہ مختصر ترین
 شکل کینے پہ کامیابی سرہ او لیکلہ ۔ ہزار پ رشید احمد خان دے
 چہ ”انگازے“ پہ نوم لے خپلہ مجموعہ چاپ کرہ اگر کہ پہ دغہ
 افسانو کینے د تحیر احساس (*Suspense*) د یو زیات
 دے خو د تحیر د احساس نہ بغیر افسانہ د معیار نہ پاتے
 کیری ۔ خو د ارباب صاحب تقلید چاہم او نہ کرو ۔ او شاید دغہ
 منفرد انداز صرف د ارباب صاحب برخہ او کرحیدہ

بنہ ۱۹۶۵ء یا اغلباً سنہ ۱۹۶۶ء د
 زیارت پہ یو مازیکر خپل یو محترم استاد چہ د سکول میدیہ ماسٹر
 دو او دوا خواجہ مگری د میلستیا پہ خاطر خان سرہ روان
 کرل ۔ د سکول نہ پہ سویل پہ شنو پتو کینے پیادہ تگ دیوہ
 مزہ کولہ خو اسمان ستر گے بنے نہ غرو لے ۔ سارہ لحظہ پہ لحظہ
 زیاتیدو او صر کله چہ مونہ یو شان خوہ تہ را اور سیدو نو د

د دغه افسانچو پہ ڈبه ڪڻے ڇه ڪوم خودت دے هغه بنده محسوسوے
 شي بيانوے ئے نه شي . دڪل پانرے افسانچے دايمائيت، علامتي انداز
 او دڀنتي ڇاپيرپل بنڪلے نمونے دي . دشير په ٿو ٽڪو ڪڻے
 دومره غت واقعات او پرانستي رازونه بيانول هه اسان ڪار نه
 دے . داسے بنڪاري ڇه پڻتو افسانه دڪمپيوٽر په دور ڪڻے
 دور داخلولو دارومڀے ڪوشش دے اوراتلونڪي نسلونه به
 بناغلي علي خيل درياب ددغه اختراع امام گنڀري ڪوم ڇه ددغه
 حق دے .

د بناغلي علي خيل درياب افسانچے دنن دے افسانے مختصرين
 شڪل دے دا بيخي يوه نوه لاره دة . روپي ڪه وره دة، په
 تول پوره دة . په دے ڪڻے هم هيڄ شڪ نشته ڇه دهر نوي
 ڪار مرسته هم ڪڀري او مخالفت هم . خود ڪار خلق ددے خبرو
 پروانه ڪوي هغه د غالب خبره ڇه علم

نرستائش ڪر تما ڇه نه ملے ڪي پروا

خوشحال بابا هه د مطلب وينا ڪرے دة . سه

د جاهل په بخره تش سربنورول دي

آفرين م په خبرو دانشمند ڪر

زه د علي خيل درياب دغه نوه اختراع اونوي ڪوشش
 ته د قدر په نظر ڪورم او دام يقين دے ڇه لوستونڪي به دغه
 انداز خوبن ڪري په مينه به ئے اولولي اوخوند به ترے واخلی .
 زه نورو زلمو او پيغلو ته هم دابلنه دڪوم ڇه هغوي

اسمان نہ سپینے پانچونڈے زاپیوئل شروع شول - مونہ پہ داسے
 صورت حال کینے گیر وو چہ کہ پہ شازاستنید لے نوھیٹ فاندے
 نہ و ا پہ ورائڈے تگ ہم سکن نہ و او زما کورتہ لا د
 یو میل نہ قدرے زیاتہ فاصلہ پاتے وک مونہ چہ خپل
 پخوانی چوک تہ اورسیدو نولاس پینے مو شل شوی وو او د
 ماچس لگولو ہمت مونہ شو کولے ۔

مادغہ رہنتونے واقعے تہ دیوے افسانے شکل ورکرو چہ
 دشپہ پنٹھ جملو نہ زیاتہ نہ و ا او عنوان یم ورلہ -
 " دعوت او آفت " کیبتور ۔ دغہ افسانہ بیا د مارچ پہ
 میاشت کینے پہ ورچیاسرہ "بانگ حرم" کینے چاپ شوہ ۔ ددغہ
 واقعے پس منظر صرف ماتہ یا زما میلمنو تہ معلوم وو ۔ خدائے
 شتہ چہ ہفہ ورخو کینے زہ پہ دے نہ پوہیدم چہ گنی دا
 یوہ مختصر ترینہ افسانہ دہ ۔ نو بنا علی ایوب صابر زما پیرہ
 دا و گیرنہ او کرہ خو دغہ افسانہ اوس ماتھنہ نشتہ ۔

دہنتو افسانے یو انداز نو دا رباب رشید احمد خان دے او
 یو بچی جدا انداز زما د خوبہ او زرہ تہ رانزدے شاگرد
 علی خیل دریاب دے عکھ چہ پہ پنتو کینے دغہ قسم تہ نمونہ
 ددے نہ ورائڈے زما د نظر نہ نہ دہ تیرہ شوے ۔ دہنا علی
 علی خیل دریاب دا فانیجو موضوعات ہم پنکلیے دی او نوم تے ہم
 جازب توجہ دے ۔ پہ دغہ افسانچو کینے دیوے مکملے معیاری
 او پہ قول پورہ افسانے قول خصوصیات او لوازمات موجود دی ۔

راواندے شی خیلہ مورنٹی ڈبہ مخ پہ ورااندے بوخی . دخیلورویاتو
 پہ بنیاد دادب بشکلی بشکلی عمارتوںہ اودروی حکہ چہ پہ کوم ادب
 کینے چہ زمونن روایات موجود وی ہغہ ادب بہ کلہ ہم پردے نہ
 شی ہمیشہ بہ تروتازہ اوہ دل عزیز وی اوپہ کوم اڈکینے چہ نااشنا
 او بے جورہ روایات پہ زبردستی حائے کری شوی دی . ہغہ ادب
 کلہ ہم نہ خلیپڑی اونہ زمونن دکلچر مستقلہ حصہ جو پیدے
 شی .

علی خیل دریاب یو محنتی ، خوش فکرہ ، خوش شکلہ او د
 اوچتو عزائمو زلمے دے حکہ پہ ماگران دے . ماہیشہ دخیلو محنتی
 شاگردانو حوصلہ افزائی اولار بتودیتہ کرے دے او د ہغوی
 پہ کامیابی م د خوشحالی اظہار کرے دے ۔
 علی خیل دریاب ہم زما پہ ہغہ شاگردانو کینے شامل دے پہ
 کومو چہ زہ پہ حائے فخر کو لے شم ۔

دازما یقین دے چہ علی خیل دریاب او د زلمی کول بعضے محنتی او
 خود اعتمادا زلمی بہ دراتلونکی وخت دادب داسما حلد ستوری وی
 اود حائے د کری چہ زما دغہ دعوی صحیح ثابتہ شی ۔ اللہ تعالیٰ د
 د علی خیل دریاب پہ قلم کینے خیر و برکت و اچوی ۔ آمین

عمر اللہ کرے حسن رقم اور زیادہ

ڈاکٹر ایم اقبال نسیم خٹک

پنجتو ٹھانگہ پینور یونیورسٹی

۲۶ ربیع الاول ۱۴۱۸ھ / یکم اگست ۱۹۹۷ء

درج . د جیسے مبارکہ ورج

د غزل زلمے د

افسانے په کھاله کبے

بناغلی علی خیل دریا ب یو تکره شاعر، پوهه ادیب ،
 زلمے پوهان کلک ملگر مے ، میلمه پال پښتون ، فرمان برداره کشر
 ژوب زرمے انسان او بڼه خوش نویس د مے .
 کله چی مونږ په امان دره کبے ادبی هله خله پیل کر مے
 نو زما غوب ونو ته د بناغلی دریا ب نامه دیو شاعر په حیث
 را اور سیده . هغه وخت دوئی لاد سکول طالب علم وو . په
 رومی ملاقات کبے دوئی لکه دیو حیاداره زلمی ماته خیل
 شعرونه وړاند مے نه کرل . او بیا چه خه ور مے دوسته
 هم د دوئی په تحریک مونږ خیل کلی کبے یوه اولسی مشاعره
 جوړه کړه . او دوئی پکبے خیل کلام وړاند مے کړو . نو د مے
 وړوکی طالب علم په شامته یو تکره شاعر او پوهه ادیب
 په نظر راغی .

د بناغلی دریا ب د پښتو ژبه او ادب سره د بے کچه مینه
 په سبب مونږ هم د دوئی په خوبنه او کوشش همیشه پښتو ادبی
 ټولنه

رجسٹرڈ اماندہ جویہ کپڑا او تردے مقامہ مو را اور سولہ ۔
 مونہ دوارہ کہ د پبتونخوا ہرے سیمے نہ شاعرے لہ
 تلی یو ۔ نو بناغلی دریاب د خلیو پام خپل غزل ستہ
 راگر خولوبکینے خانجا بریالے شوے دے ۔ دیر حله نو پہ
 روانہ مشاعرہ کینے خلیو د دوی د کلام نمونے ہم غوبنتی
 دی ۔

یوہ مشاعرہ کینے چہ د پبتو نامتو خپرنگار پرویش شاہین
 د دریاب خونذور غزل واوریدو نو اعلان ئے اوکرو
 " چہ کہ د ازلمے د خلیو غزلو کتاب چھاپ
 کول غواری نو نیم خرخ ورسرہ زہ منم "
 او بیا پہ دیرہ کپڑا مودہ کینے بناغلی دریاب د غزل
 داسے کوہلے بحرے اوکرمے او لاکوی چہ ماورتہ د پبتو
 د غزل زلمے " اووے ۔

چہ دریاب ئے پہ سنگر د غزل پروت دے
 گڈہ خوبہ باندے خبرے ملاکنہ دے

بناغلی دریاب د شروع راسے د شاعرئی سرہ سرہ نثری
 اصنافو تہ ہم پاملرنہ کرمے دہ ۔ د طاب علمی پہ زمانہ
 کینے ئے پہ یوہ ڈرامہ دیو پرو دیوسر صاحب نہ شاباس
 ہم اخستی وؤ او ہغہ بناغلی ترے ہغہ ڈرامہ ریڈیو پاکستا
 پینور مرکز تہ ہم وری وہ ۔ وے د پبتو ہغہ خبرہ
 " چہ دکوم پھی دپلارہ ئے پیسہ نہ وی او دمورے

کاسہ نہ دی هغه بچے سبق نہ شی

ویٹلے .

نئی دولتی کالہ ورائڈ می چہ ملگرے نوشیروان عادل
د ورجپانہ جہاد پینور د پینتو بر خے نگران وو - نو د پرو
ذلمو لیکوانو سرہ خنک پہ خنک بناغلی دریاب ہم دیرے
قیمتی ملغرے پینتو ادب تہ بخنبلی دی - او دخیل اصل
نوم سرہ سرہ تے پہ قلمی نوم ہم دیر مضمونو نہ چھاپ
شوی دی -

ہم پہ دے مودہ کینے بناغلی دریاب کافی افسانچے اولیکے
چہ خہ پکینے پہ ورجپانہ جہاد پینور ورجپانہ وحدت
او اوکا د رحمتی هیواد پینور کینے چھاپ ہم شوے .
دومرہ بنہ افسانچو پہ لیکوانہ یواخے ماہ شا
او تپوٹو - بلکہ نورو ملگرو تے ہم بنہ دا دگیر نہ اوکرا - روستہ
تے د افسانچو سرہ سرہ دیرے افسانے اولیکے . چہ خہ خو
پہ اخبارونو رسالو کینے چھاپ شوے اوخہ لاتر اوسہ ناچھاپ
پرتے دی - دیرو ملگرو صلاح وکرہ چہ دا افسانے کتابی
شکل کینے چھاپ کرا .

او بیا خہ مودہ ورائڈ می چہ د غزل زلمی یوخل بیا د
افسانچے پہ درشل پینہ کینودہ . نو افسانچے دوئی هلندہ
فکر او بنسپارزہ ذہن تہ تود هرکلی اووے . دا امل
بناغلی دریاب د افسانچے پہ سرخنہ کولو دیر کراؤ اوکرو .

اوٹان تے د افسانچے پہ کھالہ پہ ہسکہ غریی وردنشہ
کرو۔

راحتی چہ اوکورو چہ د غزل زلمی دخل فکر و فن ثومڑ
قیمتی منغلرے افسانچے تہ پیرزوکری دی - او د افسانے
پہ کھالہ کینے تے ہان لہ کوم مقام پیدا کرے دے۔

د بناغلی افسانچہ نگار مشاہدہ بنہ ژورہ دہ - دوئی
ہم پہ دے معاشرہ کینے سترکے غرولی اوہم دلہ ژوسند
کوی حکہ خو د ژوند پہ ہر ارج دسا نظر لری - او ہر رنگ
تے پېژنی . د دوئی اکثرے افسانچے د دے معاشرے عام
واقعات دی . چہ دوئی بکینے دخل فن پہ ذریعہ زرہ رابنکو
اونوے والے پیدا کرے دے - دوئی دخل چاپیرچل دے
واقعاتو او حادثاتو تہ ہیشکلہ ہم پہ جذباتی انداز نہ
دی کتلی - بلکہ د واقعے ، حادثے او کردار بنہ ژورہ جائزہ
تے اخستی دہ . پہ خپلہ جذباتی ، عملی ، اخلاقی او ذہنی
سرمایہ کینے تے بنہ اغنلی دی - او بیائے ورتہ پہ افسانوی
رنگ کینے درنگ کپری الفاظو جامے وراغوستی دی . حکہ
خو د افسانچے د مجلس کرمولو سرہ سرہ زہونہ ہم بنہ
گرموی .

پہ ہرہ تولنہ کینے داسے واقعات او خبرے وی چہ د
معاشرے غری تے یوبل تہ پہ پس پس کینے واتی . پہ
عام مجلس کینے دھرچا د وراوندے ددغہ واقعاتو ذکر ہرٹوک

نہ شی کو لے ۔ نو د بناغلی دریاب بے باکہ قلم ورلہ پہ ڀیر جرات ^{مند}
 انداز کینے غورہ الفاظ او مناسب علامتونه نو بنی کری
 دی او پہ ڀیرہ فنکاری ئے ددغه واقعاتو او حادثاتو نہ
 پردے پورته کری دی او نہ یواھے عام لوستونکی ته
 ئے پہ ڀرکھ کری دی بلکہ پہ سوچ او فکر ئے ہم مجبوروی
 دوئی کھ پہ معاشرہ تھکونہ کوی ۔ د پښتو تو ہم پرستی
 غندی ۔ د دنیا بے ثباتی پہ گوته کوی ۔ د پښتو د غریبی
 یادوی او کھ د موجودہ دور د مسلمان بے عملی پہ نخبہ
 کوی ۔ نو د خپل چارپہ چل عکاسی پہ ڀیرہ بنہ طریقہ
 کوی ۔ کھ د طنز غشی وروی نو د مزاح خواہہ ہم خوروی
 د خپل چارپہ چل ڀیر رشتونی واقعات او حادثات ئے د
 افسانچے پہ فن کینے رانگار لی دی او د خپل کورکلی اصل کورونو
 له ئے ہم پہ خپلو افسانچو کینے ځائے ورکړے دے لکه اخونامرا^ن
 شیخ استاذ ، ممتاز ، ټوپک ملنگ ، عبدولی ، رحمانی گل او داسے نون
 بناغلی افسانچہ نگار یو اعلیٰ تعلیم یافتہ زلمے دے ۔ د قافی
 تاریخ سرکہ سرکہ پہ موجودہ نړیوالو حالاتو ہم بنہ نظر لری ۔
 ځکه نو ئے ځینے نړیوالو واقعاتو ، حادثاتو او قافی المیوتہ د
 افسانچو رنگ ورکړے دے کہ "ورختہ" او مادہ پرستی ئے تاریخی
 بنہ لری نو "شیلونہ" "برل ماٹنہ" او "ایمل کانسی" ئے
 د بین المللی واقعاتو او حادثاتو بنکارہ شاید لری ۔ لوہا د
 ملکی سیاسی کلتور پہ حوالہ بنہ کوشش دے ۔

کہ د بناغلی علی خیل دریاب د افسانچو پہ فنی اریخ نظر
 اپوؤ . نو د افسانے د پارے چہ کوم توکی ضروری پکار وی ہنہ
 دوئی خیلو افسانچو کینے پہ خیل خیل تابین ہائے کری دی .
 د اکثر و افسانچو پلاہونہ ئے د حقیقت او جدت د وارو پہ
 کالو پورے دی . او پہ ډیر اختصار سرے ئے ټولو عناصرو
 لہ پہ زپکا پورے ہائے ورکرمے دے . کشکش (SWSPENCE)
 او پہ تیرے تیرے (CLIMIX) د افسانے روح وی د اتوکی
 بناغلی پہ خیلو افسانچو کینے د جو جملو پہ مدد سرے اصلی
 مقام تہ رسولی دی .

کردار نگاری ہم د افسانے د پارے لازمی گنہل کیری . د
 افسانچو کردارونہ د خیل چار پیرچل سرے سم او فطری دی .
 دوئی کله کله پہ یوہ جملہ کینے د کردار پینڈنگلو کوی . او
 د خوبو سرے سرے ئے خامئی او کمزورئی ہم پہ کوتہ کوی .
 د کردارونو ژبہ ئے ہم خیلہ دہ اونوم ئے ہم د ہنہ کردار عکاسی
 کوی . خہ کردارونہ خونے اصلی دی او د خیل کلی کوٹونہ
 راخستی کردارونہ دی . حکہ خو د پلاپت سرے منطقی
 ترون لری .

د بناغلی دریاب د افسانچو ژبہ خوبہ ہم وہ او سوچہ
 ہم . د کردار او ماحول سرے سم الفاظ ئے راوری دی . ډیرو
 علاقائی تورو لہ ئے ہائے ورکرمے دے او ورسرے ډیر الفاظ
 ئے داسے ہم لیکلی دی چہ خنکہ ئے عوام وائی . ہم ہنہ شائے

یکلی دی ۔ او دغه رنگ ئے یوہ جملہ کینے ڇیر مطلب رانگار لے
دے کلہ کلہ ئے دخل مقصد ٲرکند ولو دپارہ داشاروکنایو
او علامتونو نہ کارا خستے دے ۔

دیو پښتون پوهان وینا دہ چہ

” افسانہ نگار دخل فن پہ زور ٲہ خیرے

ٲرکندوی ۔ او ٲہ لوستونکو تہ ٲریں دی ۔“

بناغلی دریاب تقریباً ٲولو افسانچو کینے ہم داسے کړی دی ۔

لوستونکی تہ تیاری نوری نہ ورکوی بلکه هغه پہ دغه

واقعاتو دپوهه کیدلو دپارہ پہ سوچ او فکر عم مجبوروی

او هغه بیا دخل ذهن او فکر مطابق دغه قیصہ وړاندے

بیاتی ۔ او د هغه پہ حقلہ خپله رائے قائموی ۔ د ٲینو

افسانچو مقصد تہ درسیدو دپارہ خودیر سوچ ٲکار دے

محترم همیشه خلیل ہم د بناغلی دریاب پہ دے کتاب پہ

ٲاسنگری ٲول یکل کړی دی او دخل علم و فن پہ ذریعہ

د دے افسانچو ٲیرہ بنه تصویر کشی کړے دہ ۔ ولے بیا هم

دیوے نیمے افسانچے مقصد تہ نہ رسید لے ۔

د افسانے دپوهانو پہ خیال د افسانے دپارہ لنډوالے

ضروری دے ۔ ولے خاص حد ئے مقررول ٲکران دی ۔ ٲکه

چہ کہ بے مطلبه جملے او خبرے د افسانچے پہ اوبو ٲار

جوړیښی ۔ نو تاثیر وحدت تہ هم زیان رسوی ۔ پہ

لنډوالی کینے خود بناغلی دریاب افسانچے خپل مثال پہ خپله

دی . د شمیر پہ ٹوجملو کینے ئے دیر خہ بیان کری دی .
 یعنی دا افسانچے پہ معنوی لحاظ د جامعیت بنکلی شاہکارونہ
 دی . ہم دغہ وجہ دہ چہ دے افسانچو کینے تاثیر وحدت
 قائم ساتلے شوے دے .

بناغلی افسانچہ نگار خیلو دے افسانچولہ داسے سرخطو
 خوبن کری دی چہ د مرکزی خیال پہ پورہ توگہ عکاسی
 کوی - اکثر سرخطونہ ئے قیصے تہ خلا بجنہی اولوستونکی
 نظر حان تہ داکابی او ذہن ئے قبلوی .

د دے افسانچو آغاز زبرہ را بنکونکے دے او پہ دیرہ
 اسانہ لوستونکے حان سرہ روانوی او ہم دغہ رنگ ئے
 د افسانچے انجام دے - چہ مقصد ئے اکثر پہ یوہ جملہ
 کینے رائغار لے دے - منظر نگاری ہم د دے افسانچو خاصہ
 دہ - کلہ کلہ خو پہ یوہ جملہ کینپ پورہ پورہ منظر
 بیانوی او کامیابہ منظر کشی کوی -

دے افسانچو کینے چہ بناغلی دریاب کوم انداز خیل
 کرے دے دا د دوئی حانگرے اسلوب دے - دوئی دھیچا
 نہ متاثر نہ بنکاری - پکاردی چہ نور زلمی پیغلی دا انداز
 خیل کری .

دے افسانچو کینپ بناغلی افسانہ نگار د پبنتنو د کلی کوخو
 واقعات حادثات، توصیحات رسمونہ رواجونہ، دودونہ او
 قدرونہ پہ اصلی شکل کینے ورائد بے کری دی . او پہ دیر

جڑاٹ سرے د پبنتی معاشرے خامی، کمزوری او بدی
ہم پہ گوته کری دی۔

"دا افسانچے د پبنتی کلچر او فونکلوری عناصرو

بشپہ نندارتونو نہ دی۔"

دا افسانے دا نوعو پہ حقلہ چہ پوهانو ٹومرہ
قسمونہ بیان کری دی ہغہ تقریباً قول پہ دے افسانچو
کپے پہ نظر راجی۔ کہ کرداری افسانچے لری۔ نو واقعاتی
او ماحولی افسانچولہ ئے ہم حائے ورکرمے دے کہ دے کتاب
کپے علامتی افسانچے شتہ۔ نو پہ نفسیاتی کشالو یسکی
افسانچے ئے ہم شاملے کری دی۔ دا کتاب تاریخی افسانچے
ہم پہ خپلہ لمن کپے لری۔

دا افسانے یو خارجی پوهان ہاتھرون وائی۔

"افسانہ نگار دا افسانے پہ ذریعہ د خپلو

لوستونکو پہ ذہن کپے یو اثر پرینودل غواری۔"

زما پہ خیال بناغلی دریاب دیو کامیابہ افسانہ نگار
پہ حیث دغہ اثر نہ یواھے د خپلو لوستونکو ذہنونو
تہ رسوی بلکہ پہ سوچ او فکر ئے ہم مجبوروی۔

زلمی دریاب د پبنتو افسانے پہ کھالہ کپے نوی او
پاخہ بنیادونہ کپنودل۔ خدا ئے دی او کری۔ نور پبنتانہ
زلمی پیغلی پہ دغہ بنیادونو بشکلی او سورہ مانری

اودروی۔

او پڻتو افسانہ د عصری غوڻتنو سرہ سمہ مخ پھ ورائندے
بوڻي .

بناغلي درياب کہ ”غزل زلمے“ دے نو د افسانے پھ
کھالہ کڻے د چرکي د برے غارے سرے دے .
خدا ئے ددوئي پھ ذهن او فکر نوره رنگيني خوره
کري او پھ قلم د ئے برکت شي .

مياں فضل الرحمان شاہد

صدر

هميشه پڻتو ادبي ٽولنڊ رجسٽرڊ

امان درہ ملاکنڊ ايجنسي

دنیا لیونٹی

د احساس برتری بنکار دالیونٹی دنیا دؤکا مٹین
چرتہ یو حائے کیدو تہ پریندی - حکہ نو
بنہ بہ داوی چہ مونہ دیوبل نہ داسے ورک
شو چہ دادنیا موپہ لہون لہون پہ بلہ
داؤری - بیابہ کئے خیروی مونہ
سره یو حائے کین و

عمرونہ او شو چہ جانان
کلپانرے تہ داسے ویلی
وو - مغوی ہم ہفہ شان
دیوبل نہ ورک دی
ولے دنیا ہم
مغسے لیونٹی

خاورے

ٹھانگے یا ٹھانگے داسپرے ولے

وہے . سرپیہ ! داتہ گورے نہ

چہ خاورے نوری .

اُفو ! پریندہ چہ

نوری کنہ - زمونہ پہ

کالہ کینے بے د

خاورونہ

خہ

دی .

جرم

ہفتہ نین پیر بے تولہ خبلی دو
دسترگو نہ تے اورونہ وریدل . دغصیو
شین تندر وو ، کورتہ پہ رانسوتو
تے دیو نو تے جرم زلز لے راواستے
بُنی کہ تے د بنحوالی د قیدہ
خلاصہ کرہ خو خان تے د
پنہمانی پہ زندان
کینے ہول عمری بندی
کردو .

دگوٲ ميٲنے

زما نيا ڀيرا سادو بنجھو وڌ . چو ڪله به ورتو هڻو سڃتو
راڀيبيدو نو چغو به ٿو ڪڙو " چو دگوٲ ميٲنيو راسيٲو"
اڪر چو ما به اڪر منو ڪولو . وٺو دادغو عاد ڪرڻو
وو . فويو وڙو چو هغو ڀو ڪٽوئي ڪڀو ڀئي
فوتڪول اوڀئي دتاؤ له وڃو ڀو مورڪو
داوڀيدل - نونيارم چغو ڪڙو چو " دگوٲ
ميٲنيو راسيٲو" - اوڀو دمو ڪڀو دبرڪو
دگوٲ نه يولوئو منبرڪ ڀو ڪٽوئي
ڪڀو راڪيل شو - نيا ته م اوو
چو دگوٲ ميٲنيو راوڀيد
هغو ما ته غغو غغو
ڪتل او ما ڀو ڪٽوئي
ڪڀو ڀو خٽلي
دگوٲ
ميٲني
ته .

مات منگے

لونگ - کشمالہ پہ خار کینے اختی وے - چرکے سے را او بنکلہ

ورروان شو اورو غوندے سے اوویل - یرک

کہ ن ہم کشمالے زما دیاریدلو خواہشاتود

قتلرلو ہتھ اوکرکے نو قصہ سے تماموم.

..... اوٹو چہ ہغہ کشمالے تہ

رسیدو نو دسیندپہ غارکے ہغہ سنہ

وے نو دہغے مات منگے پہداسے

حالت کینے پروت دو ، لکھ

چہ دکشمالے دپنبتوپہ

سندرو کینے دلونگ

پہ نس پرستی

پورے پہ

بق بق

خانڈی.

پردی ستر کے

آخر داستا خلی له راتله ٹنکھ ، حُکھ چہ ماخوستا
د مینے پہ خاطر دو پنے توله رشتے قربان کرے
او تر دے چہ دیلار د مالہ مِ ہم لاس اووینجل
خونہ پوهییم چہ پردی ستر کے د
اولیدے نوٹنکھ د پہ دوغ زہا

اووے چہ

مینہ پہ تلو راتلو زیات پیزی
موزکرہ مہ راحہ چہ زہا د صبر شینہ

زما پھ زہرہ باند بلبلا را اوویدے

یوہ پنٹھ شپن کالہ ورا ندھے چہ زہ لاپہ لونڈا و دوم - او تہ بنہ
ٹوانہ ، نرمہ ، گرمہ ، بناستہ او بنکلے وے . ہر کلہ چہ
بہ زما سرہ پدکتہ کینے یوٹائے شوے او ما بہ خان
تہ راجوختہ کرے . نو بھر کہ بہ واورے وریڈے
ولے تابہ پہ لب ساعت کینے زما خور خور زہرہ
را قول کرو . او د اللہ ہو پہ خون لب
بہ دپہ قلا رۃ قلا رۃ د خوب تھکورو نہ
را کرل . خون چہ زہ ستانہ دیر لرے
پہ مزدوری پے را ورک شوے ایم
ستانہ بغیر پہ سوری سوری
خادر کینے دڈمی او بڈ شپہ
دۃ او شرق باران دے . خہ کہ ہم اوس
تہ ہفہ بنکلا ، بناست ، گرموالے
او نرموالے نہ لرے ، خوبیا
ہم زما زہرے پرستے زما
پہ زہرہ باندے بلبلا
را اوویدے

مادہ پرستی

دایوہ داسے بے سترگو بلا دہ چہ کوئے واز
کری . نو بیا د دنیا ہرہ رشتہ او خیلوی پہ
یوہ قپہ کوی . اوہم دا وجہ وہ چہ د
ہمایون مادہ پرستی چہ کامران
را او نیولو نو سترکے ئے ورلہ پیٹ
تو دو سیخانو پند مے کرے . تراوہ
نیمبوان ئے پکنے پخوہ کرل
اوبیا ئے پہ حجاز کینے
داجل فرشتوتہ د
لاس پنو نہ
اوترلو

نازولے جذبے

چرتہ چہ دخواہشہ سر لرے جذبے دتیکا و توبہ
غیرہ بیا مومی - نوہلتہ بیا دینے دپیٹلو
جذبوا حساس پہ زہرو کینے لامیل
شی اوکہ داسے نہ وے نو
سنبل بہ ہیشکلہ ہم زما
نازولے جذبے داسے
پہ بے دردی
نہ قتلوے

یقینہ

برینن دی دچا - ؟ برینن م دتور سپی - برینن دی

دچا - ؟ برینن م دزور ہندو . برینن دی

چا-! برینن م دتورے کچتے ہلتہ اینگر اکا -

مالی ماما دموؤ - او دلتہ سپن داماتہ

لگیا وو - ہن برینن ددمونو پٹے دے

زہ نو پرے ڈاکٹرانو دمالہ خلاص کریم

- بنہ یم خو چہ لب زور او کریم

نو پیام دیو خدایہ وی - ماد

سپن دا خبرہ زرہ تہ و اچولہ

خوسکریم مالی ماما

اولید چہ پہ دولا سی

پہ جنگلی کینے

تبر

دھی

نورے

شرق باران دے - دمازیگر مونخونہ شوی دی - کبل کاکا
پہ پندو سترگو پینے ابلہ راروان دے . اوچہ زماپہ
بنکالو پوہ شو . نوپہ زورہ ئے اوویئل ،
تہ گورہ ! ظالمان دخدا ئے دکورہ ہم غلا
کوی . " ماورته ہیٹج ہم اونہ وئیئل
حکھ چہ لبرہ شیبہ وراوند سے رم د
دکبل کاکا زوئے نوزمے اولید
چہ د چھترئی او خیلوسرہ
د پودرو پہ تکل
بازار تہ پہ
کرہ

مہیزہ

کہ یو پلہ پہ ہغو دوارو خویندو دبنکلاگانو سپرلی
دیرہ وو - نوبل پلہ دحیا او درنو غویونوپہ
کالو ہم بناستہ وے - ولے پہ تہول کلی کینے
ورتنہ ہیچا ہم تن نہ ایسبورو - حکہ چہ
مورے پہ پلار پے مہیزہ راغلی
وہ - تراوسہ بی نکاح وہ او داساق دپلار او مور
دخطا پہ جہنم کینے دوی
پہ عذابیدے ، ولے
بیگاہ چہ شومہ دم شوہ
نو ہغوئی ددغے جہنم
نہ دخلاصی لاس
اومونڈہ اوریو
تا کلی منزل پہ
نوردکوڑہ
اوتے۔

زهر ژنه پونه

په تکه توره تياره کښه چه عکره د شوتلو پنډ په شاکورته

رانوتو نو شمکي ورته سپکه پاسيده . پنډه د بيزه

مخه نه او غورخو . او خپله په کټ کښه بوږه بوږه

پريوت . شمکي ته هم تر څنکه پريوته . لږ ساعت

پس راپاسيد . يو څو قدمه لار . او بيا کښناست

يو لاس ته دهغه په سپين مهين وجود په قلاڼه

قلاڼه گرځولو او بل لاس کښه ته دهغه تي

را او نيول . کله به ټي ورله په يو

” تي “ زور کړل او کله به ته په بل

دغه رنگ کله به ته دهغه په

نرۍ او پسته خپته لاس او وهل او کله به ته خپله سينه نه

راجوخه کړه . آخر شومه دم شوه . او عکره هم اوډه شو

خوسر چه هغه دخپله بيزه نه د پيو اختوپه غرض وران

نونه خو په هغه وجود کښه ساه واه . او نه په

هغه ” تيو “ کښه پيو وو په کومو چه هغه

بيگا لاسونه وهل . بلکه د غلا په

زهر ژنو دارو پونه شوو شوتلو

هغه د عکره نه مروړه

کړه واه .

پښتانه

د بیوتی پالرنه چه راغبرگیدونو لاره کښه
تریفک جام شو - دے کښه یوسپن ډیری پچوکی
په لاس زمونږ موټر پله راغلو ، ویل ئے .
"خان ! بی بی ته پچوکه واخله کنه - مارم
کورودانے ته اوکتل چه وینته ئے زما د
وینتوننه هم وارے وو - هغه سکئی
شوه - ماهیخ اونته ویل - البته
سپن ډیری په تلوتلو کښه
او ویل - یره هغه پښتانه
خاورو او خوارے چه
ویل به ئے . د
ښکې په نای
خه؛

برند کا خاموشی

سر! زکھم ددے دیپارتمنت ریکولرستونٹ
یم - زما اکیڈمک ریکارڈ ستاسو دورانہ دے دے۔ د
یونورسٹی ریکارڈ ہولڈر نہ علاوہ زکھم گولڈ میڈلسٹ
ہم یم - ولے دخیل ایڈیل استاد برندہ
خاموشی ماتہ لکہ دغنی پے شیر پے
سلوٹبو گویا شوہ - چہ ہغہ پے
مات زپک دیو خاص سیاسی اثر لاندے
دیو تھرڈ دیوٹرنز ارڈر اوباسی
اوہم دغے ارڈر زمانہ زما
دحق سرہ سرہ ذما
دسر سیورٹھے ہم
اوترورلو۔

لیبرل مائندہ

آزاد خیال - روشن خیال - لیبرل مائندہ
جو ادخان دانگلشی پروفیسر چہ پہ ورثہ رادنہ شو
نو خیل نابالغہ زوئے اولورٹے لغر سوغر
پہ قابل اعتراض حالت کنبے اولیدل - د
پنبولاندے زمکہ ئے اوتبتیدہ - لغ کوٹہ
تہ لار - اوکلاشنکوف پہ لاس
را اوت - پہ حُائے ددے چہ د
خپلے آزاد خیالی قتل ئے کرے
وے - پہ چت ولا پکا
دش انتینا ئے پہ دزو
سؤل سؤل
کرہ

بنا پیری

بیگاہ چہ لس بچے کورتہ را اورسیدم ، نو
بیچے راتہ دا احمد دین د مرگ روح پیچونکے خبر
واورو - یرہ ! غریب دا اخلو پنت کالہ
دیو ڈور نفسیاتی کشمکش پہ کوئی کینے تیر
کرل - چرتہ فالی ورتہ ویلی وو۔ چہ
چہ پہ تابہ بنا پیری مٹینہ ی۔ حکہ
نو دادا مہ کوا - اوہم دا وجہ
وہ چہ دخلو خیلوانو او
یارانو دوستانو دیا بیا وینا
باوجود ہغہ دادا تہ
غارہ کینبواہ - مٹین
مرشو۔ نو بنا پیری
پر مینہ نہ
شواہ۔

نزوبہ توملہ

خہ کھ ہم جان ورپے پہ تلو راتلو چیلٹی

اوشلوے ، خو " دنیا " د سخر کورتہ وچ

توت خورلے وو . اودا حکہ چہ

د جان ژوند بخنبونکے توملہ

دھغہ بے سرہ خوانٹی

نزوبہ کرے

لوتہا

ماچہ م پیر نہ داوداسے دیارے لوتہا سما
کپڑا - نوراتہ تے افرمائیل چہ زما لوتہا سپہ
خلوت خانہ کنبے دے - ہغہ راوڑے - ماچہ ترے
دخلوت خانے دلوتے راز اوپونتلو - نو
وے فرمائیل ؛ دریاب خانہ دھرے
لوتے نہ خوشوک ستر نہ ماتوی کنہ۔
مائم دیپر د حکم تعمیل اوکرو ولے
فکر یورم چہ زموںزہ د ملک دھرے
سیاسی پارٹی مثال خود خا
خرخوونکے رنہوی دچہ
دھرے لوتے نہ دخیل
ہان اوکالہ
ستر
ماتوی۔

جاءے

ژڈ دواڈہ قائل نہ یم مُکھ چہ د انسانی ذات تکمیل
دواڈہ نہ بغیر ہم کیڈستی - عمران بہ اکثر د مہیا
ولے پروں م پہ سرہ غرمہ کینے لغرسوغر اویدو
چہ کوریلہ پہ منڈہ وو - دوستہ خبرشوم
چہ د ترکانہی کرہ پہ بد نیتی اوختے
وو - اودھغہ زامنو ترے جاے
اوبنکے وے - ماغوبونہ سپرہ
کرہ - اویقین تہم پرپوتہ
چہ پہ رشتیا شیڈ
دسرو دیارہ او
سری دینگو
دیارہ جاے
دی

زرپانرہ

زرپانرہ او ملال کہ پہ یو بل ورک یونی
وو خو پہ زر زری شال کنبے د زدے شری
پیوند چرتہ کُائیڈو او ہم داوجہ وہ
چہ ملال کہ د زرپانرہ نہ شو، خو
دہغے د وادکا نہ شو شپے ورائدے
ئے د زرپانرہ د غوبستوسالو
تہ ہغہ خہ ورتکوهل
چہ د گناہ زہر ئے ہم
لرل او دشواب
خوشبو کمانے
ہم۔

بدل

خاندانہ زکا ستا دنا جو رہہ پلار خد متونہ نہ شم کو مے . ترخو

چہ ضغہ پہ دغہ کور کینے وی . نو مامہ وینہ -

او - دا زما آخری فیصلہ دہ . ماسختن شوخو

دخانی پہ مزغو کینے دینٹھے دے رتہلی جواب

غوئمنہ جوہ کرے وو . او س تیارکا

شو مے وک . پلار تے پہ شاد سیند

غارے تہ یورو . نو چہ سیند تہ

تے غورخو . نو پلار ورتہ

اوو مے ! بچیہ ما ددغہ بزکمر

نہ سیند تہ او غورخوہ .

خکھ چہ مارم دپلارنہ

دیکھ بدل ہم

دغیے اختہ

دو

کانرپی

کلی کنبے کہہ بہ دچا خیل پتے وو اوکنہ ، خوگنی
بہ ئے د عظیم گل کانرپی تہ رانوستل ، او
ہم دلتہ بہ ئے کانرپی کول ، ولے د
حیرانتیا خبرہ خو دا وہ ، چہ کلہ
بہ پور تیار شو . نو دکلی
یوکس بہ ورتہ ہم نہ
دانزدے کیدو . بلکہ دا
بہ عظیم گل بہ یوازے
خان خیل پور
گنہلو

بے علی

انوں ناصر خان رائے بن مازینگر اووے ۔ ماسٹر صاحب ۔ بیگاہ

تو دویر نہ ہریم ۔ ماوے ! اخونہ خنکہ ؟ ویلے زمکہ د

تاہے وک، نمر نیرور و۔ ویشید لے اوہے رائے کے و او ملک

دخرونہ دک وو ۔ ماپوس اوکرو چہ نور خولا نور

دی ولے دادومرہ خرکے خٹے کوی ؟ جواب رائے

چہ دا بے عملہ ملایا دی ۔ اوکے یقین دینہ راجی

نو دھان خواتہ دا اولہ خرد غون نہ

راکابہ پچلہ بہ پوم شے ماصم ہغے اوکل

اوچہ خنکہ م خرد غون نہ راکابو

نو مولانا صاحب چغے کرے پریندہ

- پریندہ - ظالمہ مرد کرم

- ماچہ ستر کے اوغرولے

نوبینہ شہ وہ -

زمالاس وو - او

مولانا صاحب

غون وو ۔ توبہ م اوویستہ چہ زما د

خلوینتو لانو استاد او بے عملہ ۔

دولتی اوجنازه

داہل چہ منیر درے میاشتی پس ہم کور تہ رائغے۔ نو
چنار اکا پسے خیلہ بنار تہ لارو . ولے مازیگر د
بم پہ یوہ چاؤد نہ کہے پہ حق اورسید . او
سحر چہ منیر دکامیا بے ہم چاؤد نہ
پس دک جیبونہ دکلی پہ کندو
راورید ، نو دہم پہ چاؤد نہ
کہے تے دیلار دمرینے خبر
ہم واورید . ہفہ خوبہ
پہ دغہ پیسو خیلہ
دولتی راوری۔ ولے
دیلار جنازه
تے اوویستہ.

حرمونے

دالسمہ رشتہ وہ چہ د "پری" دپارہ راغلی وہ،
خوپتہ نشتہ چہ جمال اکا ولے غاڑنہ ایبنودہ
پہ صر طور بیا یو وخت داسے ہم راغلو
چہ پہ "پری" پیے درشتو راتللو
تمبے پورے شوے، او نن دسحر
دمونج نہ پس جمال اکا ہغہ
ماشوم کورتہ ننہ ویستو
کوم چہ لبرہ شیبہ
ورانڈے ہم ددے
کورہ "پری"
ویستے

گرینگ گل

سنگین دیو شمند پلار نیاز بین زوئے او بانو
دیوے بے وسہ مور غریبہ لور وہ - خہ کہ
ہم دیانو دارزوکانو مرکز سنگین وو - ولے
ہغہ دخیلے تولے دیارہ دتاترے دیو
داسے گرینگ گل وو - چہ ہغے ورتہ
دحسرت دتاترین نہ کتلے شوہ
خو خیلوئے نہ شو - او
عن چہ دغہ گل وختونو
دخیل روایتی جبر
ترخہ پہ یو
بل اور بل
کنیے
او تو بلو

پرتوغابن

زکا چہ پہ پاک ورنکارا شوم نو هغه دکور مخے تہ پہ
درہ ناستہ وہ - چہ زکا تے اولیدم نو پرتوغابن تے پہ لاس
کینے اونیوؤ - مسکئی مسکئی کیدہ او پہ پرتوغابن تے لاس
پقول - زکا ورو ورو ورنزدے کیدم هغے کلہ ماتہ
اوکلہ پرتوغابن تہ کتل - عن چہ زکا
ور اورسیدم او هغے زمالاس تش اولیدل
نو کرمی تے گذار کرہ . وے حہ!
نہ کوم درلہ پرتوغابن، او پہ
ژرا ژرا کورتہ ننوتہ . وے
زما احساس پینے تے شلے
کرے پہ دے چہ

ۛ

منم اختر دے خو غربت م قتلوی بچیہ!!
تالہ پہ خہ بانڈ بنگری پر خہ نکریزے راورم

پیسے

شمشیر لالہ

چہ دستور فقیر پہ زیارت دُعا او کرے
او راوتلو - نو خوا کبے ولاہ یو ماشوم
ورتہ اووے .

کا کا پہ بابا پیسے کیر دہ کنہ -
شمشیر لالہ یو سوہ اسویلے
او کرو او ماشوم تہے اووے
ٹارشم ، زکا خو
خپلہ دبابا نہ
پیسے عوارم نو
خہ پرے
کیر دم

اعتماد

ہٹی - - - ہٹی زما کور ودا نے پد

ما ویرا مینہ وہ . اوہنے چرتہ زغیلے

شول چہ زہ د دھنے پہ امانت کینے

ذرا برابر خیانت اوکرم . ولے زما

دخواست نوکارو چہ دھنے داعتقاد

نازولے گونہ شوکے پوکے

کرہ . نوہنے خوٹان

مرکرو . ولے زہ

تے داسے پرینوم

چہ نہ مرم

اونہ

رغیبم .

خرگند لیونے

خرگند لیونے نہ دو - خو چہ زلمے زوئے ئے د شلمے پیری
یارانے دمہو خوراک کرو - او دھغہ د سیند وچولو
ہرہ ہتھہ شنہے شوہ - نو سودائی شو - پورہ
یو کال پس چہ سیند د ضروری مرمت د پارہ
وچ کرے شو - او یو سہری خرگند
تہ غو او کرو چہ راشہ کہ مہیان
نیسے - نو ہغہ پہ تشولا کیبمودہ
او تر لرے لرے پورے وچ شوی
سیند تہ او کتل - مادا سے محسو
کرہ چہ دھغہ ڈر غوئے ستر کے
پکینے ہغہ ور کے ستر کے
گوری - کوئے چہ
بے ستر گویارانے
پہ اعتبار کینے
پنا کرے
وئے.

مہاکی غوز

دکلی سادہ جینکٹی دخیلے دروغرنے مینے پہ نومہ کتے
گیروں - ہغوشی د وختی خوندا اختلو پہ غرض دوکہ
کول - ادبیا ورتہ د خان نہ مہاکی غوز جوہول - د
اعظم خان دگس لاس کارو - حکہ چہ یو
کہ دہغہ غوب غرٹی بنسہ وک - نو
بل پیسہ ہم ورٹنہ وک - ولے
پروین پہ ہغہ جینکو کینے نہ
وک - کلہ چہ ہم اعظم خان
ورتہ د خان نہ مہاکی غوز
جوہ کرو - نو ہغے ورتہ
درسواہی یو دا سے
دروندا کانہ رادا چو
چہ ہغہ نے پہ مینچ
دوک
کرو

نوکری

د صوبیدار کا سپرہ سم نوی رابدل شوی واکي هم بيك
اولوستلو . اورتہ ئے اووے . کالا - مبارک شہ، کہ

تہ منبتہ دکری وی نورائے ئے کرہ چہ حم۔

صوبیدار کا دکوئے دکوئی دے آر در تہ یوسوہ

اسویلے اوکرو . اووے ویل۔

”توانہ زمون بہ مک کینے د پریوتے

طبقتے د پارہ دکوئی مثال د

نشان حیدر دے چہ بہ ژونڈے چاتہ

نہ و رکوؤ . دے کینے یوسرے

د بھر نہ راغے اووے ویل

صوبیدار صیب لاس

بہ اوچت کرو چہ

خدائے ستاسو

پچے او بجنسی۔

باور

دباور پہ مزغو د وی۔ سی۔ آر فلمونو دوسره ناورہ

انیزہ کپری وک چہ هغه ته خان فلمی دنیا یو

ستر هیرو بنکاریدو۔ اوهم داوجه وک چہ هرک ورخ

به تے کلالی ته دتختو پل پتو لے وو۔ ولے نن چہ

هغه د سکول نه راتله نو دہ ورته پہ یو دیر

بتکی فلمی انداز کینے دخپے ناقراره مینے

اظهار اذکرو۔ هغه دپوره خاموشی نه

پس اووئیل: ”باورہ باورم نشی

اوبیا تے دپل لاند غرمبیدنگو

چپوتہ اوکتل ولے د

هغه باور هله اوشو

چہ هغه دیونوے

فلمی هیرو

پشان

خان دغه چپوتہ اوسپارو اوخازہ تے هم صحتی نه

شوہ

غانزکئی

وروکوالے بادشاہی وی - ثابتہ غرمہ بہم ہم
دلته ددے ادیرے پہ لارہ غانزکئی نیولے
او مازیگر چہ بہ پہ لوبو بنہ سترے
شوم نو غانزکئی بہم پرینوے
ولے مودے اوشوے ، چہ
ہم پہ دے لارہ یوے
غانزکئی زکا راینولے
ئیم . پہ ژوند
م لوبے کوی
خوپریزدیام
نہ .

تَلَّہ

بابو صیب - - - یہ بابو صیب حُان اوتلی کنہ - خو زما پہ انکار
چہ ہغہ پہ ڈرا شو ، نو ما ترے پیوس اوکرو چہ ولے ڈارے؟
وئیل تے دادے تک ما بنام شو او یوکس ہم حُان اوزہ تلو
زکا چہ داسے تش تور کیندی تہ لارشم نو بیا زمانہ
زیات زما وارہ ورونہ ڈاری - زکا بے کچہ خفہ
شوم او حُان تلو پہ غرض چہ خنک تہ تہ
وراو ختم نو خوا کینے ولا ریو فقیر گویا
شو - حُانونہ پہ دے تلہ مہ تلی
بلکہ د عمل پہ تلہ حُان اوتلی
ما فقیر تہ اوکتد بیا م ڈرغونے
ما شوم تہ او بیا پہ باغ ناران
کینے ہغہ بے شمیر جو روتہ
پہ یو بل اچولی
لا سوتہ
گر حیدل۔

انڈیوالہ

تجیر کہ ویر غوبتل چہ ہفہ د جمعے سرہ مونیج اوکری۔

ولے خلقونہ غوبتل چہ تجیر د دھوئی سرہ پہ یو

صف کینے اودریں پی ۔ اوہم ددے ناروا سلوک احسا

بہ ہفہ اکثر جہات تہ دراتلونہ ژغورلو

نن داختر پہ مانجہ کینے م اولید و چہ د

تولو خلقونہ شاتہ زمونن دکلی مشہور

ہیچرا "نیکی" سرہ اودرید لو فوجہ ہفہ

ورنہ ہم صف پرینود، نو د جہات پہ

دروہی صف کینے ولاہ ملک صیب

تہ ئے بد بد اوکتل

او را اووت ، دیلے شی

چہ د تجیر مور ہم

ددغہ ملک صیب

انڈیوالہ

دزیرہ رنرا

کچکول خیل تھول عمر پہ پیری مریدی کنبے تیر کرو۔ ولے
 دچو پہ تربیت ئے خہ خاص ناملرنہ اونہ کڑہ۔ پرون
 ئے دوہ زامن پہ غلا کنبے نیولے شوئے وو۔ بیکاکا چہ
 مونب ماسخوتن تیر د تانہ ئے نہ واپس شو۔ نو ما
 ورتہ اووے "چہ ما سرہ نہ پاتے کیوے۔ او
 خانجائے۔ نو او درین چہ خہ رنرا خودرتہ راوہم۔
 ڈیر تیارہ دہ؟ ہفہ ویئل پرین دوہ۔ زہ
 دزیرہ پہ رنرا حم اورخت شو
 سحر سباؤن راعلہ۔ ویئل ئے
 کچکول بیکانالی کنبے را پر یوتے
 دے۔ بنہ ئے چورلہتہ
 ماتہ دہ۔ اوہستال
 کنبے دے۔ ماوے، بنہ کچکول خووے۔ چہ
 زہ > دزیرہ پہ رنرا حم

وروری خوری

دسکر بانگونو ته څه وخت لاپاتې وو. زکا د لامبلو په غرض
چاپ ته روان ووم. خو د تيارمې له کبله هغوی ته زکا
نه بنکاریدم. شیرو عبدال ته اوو مې، هلكه ستا
واره خودپلار کړه لار دی نو دا بیا ولې چاپ ته
روان شې. پرین د زوره وړه! د یاری د کوره
راغلم. استغفر الله او هغه ته چه تا خور
دیلې ده. نوڅه او شو. وروری خوری
به کوو خو حساب کتاب به شې ترمنځه
وی. عبدال دا اوو شیل او

په چاپ
ورننو تو.

ٲٲوس

ممانٲے ٲہ نن ٲمیل صیب تہ د سپرغے د غابنوں اورا ختلو

زیرے واؤرو ، نو ورتہ ئے اووئیل ٲہ دے لہ د

دردونو دواقی ہم ٲکار دہ - مغه اول ٲبرسر

او اوند حجامت تہ اوکتل . بیائے ٲہ

ٲل تش جیب نظر واٲوؤ . او دیو

سوہ اسویلی نہ ٲس ئے اووئیل

” سپرغہ ٲہ غابنوںہ

را او باسی نو مانہ ہم

ٲٲوس کو ی

اوکنہ؟

ذریعہ خوبئی

ہفتہم وختونہ دو چہ زما غیب تہ بہ راغلے - مابہ دِ دتئی
ملانہ دوارہ لاسونہ تاؤ کرل - پہ گبین گبین کوکئی بہ
م کھلکہ کینبودہ اوتہ بہ پہ سترگو سترگو کینے
مسکئی شوے زہ پہ تاسین وم - بے کچہ مین.
پہ دے چہ زما ذریعہ خوبئی وے. وے
نن چہ پہ تا د حوانئی سپرلی خوارہ
شوہ - نوتہ پہ بل مینہ شوے
زما پہ مخ دِ د بد نامئی نوکاری
راکابل - زہ دِ پریسوم
اود بل سرہ لارے
منم ! چہ مینہ
کناہ نہ دہ
خو خیل سپجلی
اقدار چقول
ہم ثواب
نہ
دے.

بکرو باباچی

ماچہ سکینہ ترور پہ سرہ غرمہ پہ پردی کلی کینے اولیدہ - نو

پنبتنہ رم ترے اوکرا چہ ترور خیر خودے کنہ ؟ -

وسیلے خیر چرتہ دے دغہ ایکی یوللے ہم وواو

هغه ئے ہم دتورو تمبو شاتہ کرو . دے

بکرو باباچی له راغلم چہ خہ تعویذ

رالہ اوکری - دیر میرنے دے -

سم تک پرق وی - سبا تہ بہ

رم زوئے راخلاص وی . زکا

حیران شوم - دلے زیآ حیران

پہ دے شوم چہ ہم

پہ دغہ وختا بکرو باباچی

پولیسو پہ ہتکرو

کینے بندیوان راروان کرے

حرام

داریو پاکستان دے اوقاسو خبرونہ اوری۔ نپہ اسلام آباد
کینے یو پخوانے وزیر دیرو رشوتونو اوکپشن پہ کیسونو
کینے گرفتار کرے شو۔ ویلے شی چہ دکا اسونو تہ
بہ دمنرو اوشهدو مرے، کچ، بادام اوسوچہ
شودہ ورکولے شوہ ددے خبر
پہ اوریو منگ مستری دودھی نہ پاسید
— اولگیا شو، تہ گورہ پہ موہن
گزگز خاورہ پر تہ دکا - موہن خود
لرے خورو - اوددوٹی اسونہ
د دا خوری - نوگورے چہ
دوٹی بہ پخیلہ خہ خوری؟
نعمت دیاری مار منگ مستری دلاسه اونیوو۔
دودھی تہ تے کینوؤ۔ اور تہ تے اووے۔
استاد کہ مغوی ہر خہ خوری نو حرام خوری
موہن کہ لرے خورو او کہ کولیمے۔ نو شکرے
حلال خودی کنہ۔ منگ مستری
توبہ اودیتہ اویا پہ کاسہ
کینے دلری سرا پہ
برزولو شو۔

گناہ

داخود لوئے خبنتن خوبہ و۴۔ سلمی
کہ ہیر خوبتل چہ دھغے غیبرہ ۲ پہ نارینہ
اولاد دکہ شی ۔ خو دھغے دھر تدبیر
پنبے بہ د تقدیر پہ توره غو حیدے۔
او عن چہ سلمی ئے د بنتون
پہ زنجیر او ترلہ ۔ خو
نن ہغے ہم داسے گناہ لہ
غارہ ورکرہ چہ د
ہغے نہ پس د
تو بے تمبے
پورے
وے

زمانشی یاد چہ ہفہ گنی زما د جگرے نہ بل پلہ تلے دے۔ سر
 ددے چہ ما پرے دغصے تندرونہ ورولی دی۔ دھلے م
 دے۔ رتیلے م دے او عن چہ شرے م ہم دے۔ خو
 ہفہ خاطر نہ دے دروند کرے۔ بلکہ دیو
 چمتو ٹوکیدار پہ حیثے ڈی اوبد اوبدے
 شے زما دپارہ رو ستر کرے دی۔ زہے
 ڈروند تر آخرہ ورخ پورے خیل مالک
 گنرے یم۔ او زما پہ زہے ڈے دخیل
 فرض شناسی، خودداری، اوفاداری
 ڈور خاپونہ پرینبی دی۔
 ولے دافسوس خبرہ خودادہ
 چہ ما دخیل مالک در پرینے
 دے۔ خیل فرض م لا
 تراوسہ نہ دی پیشندلی، خودداری پہ کرد نہ
 یم ککر، دوفاداری بوشنگ نہ لرم اوترنہ م
 دخیل مالک دپارہ یوہ شپہ ہم نہ دہ
 رونہہ کرے۔ نو اوس تاسر
 ادوایشی چہ زہہ بنہ یم
 کہ زما خرو؟

رورید لے بیاستہ

کوهیان ویستل کہ د سنگری کار کسب وو نو کوهیان
دکول ہم د هغه نفسانی مجبوری وه او داسے به ډیر
کم کورونه وو . چرته چه سنگری کو هے
ویستلے وی او دک کر مے لے نه وی . په
هر طور ورمه ورخ چه هغه دیو ډیر
زور او ژور کوهی د دکولو په هغه
ورائے او په کار بوخت شو، نو
د ژوند دکرکړی رورید لے
بیاسته پر مے اوشلیده

اوسر د لاندے

پریوت

چندہ

توبہ خدایہ توبہ دجمات امام اویا دجماتہ غلا -

یرہ ! دنہ منلو خبرہ دہ . نو گوجر لالا تہول کلے پہ

یوہ پنبہ کرو . خہ کہ ہم مولانا صیب دخپے بے گنامی

دیر دیلونہ ورائد مے کرل . ولے گوجر لالا چہ دخلقو

پہ مزغونینے کوم زہر خوارہ کری وو . دھغے پہ

پرتلہ دمولانا صیب خبرو خائے اونہ نیوؤ

خکھ نو دشپے شپے اووت اوخپے سیمے

تہ اوکشید . بز مے ورخے پس تے پہ

کادی کینے یو ملک اولید چہ م مہ

پیدائے پہ توکری کینے اینے

چندہ غواری . کوم چہ دجمات

نہ دلسوزرو روپوسرہ

پتہ شو مے وو . مولانا صیب ملک اوپیرند چہ

داخوہم مہ دگوجر لالا زو تے د مے چہ دہ تے

درابستولے ماشو مے سرہ دنکاح نہ انکار کرے

وو . ولے مولانا صیب نہ خہ

کو لے شو او نہ خہ

ویلیے .

ورختہ

غیرت خان دخیل بیکر نہ دیر لرے وتے وو - ساہ تے پہ
کونو راماتہ وہ - مخ پہ برہہ درے ٹوکنڑی تہ لانیمہ
لارپاتے وہ چہ دے کبے پرے دیوارخ نہ "پنجو"
را اودانگل اودوارہ ارلیجے برلیجے شول - نزدے
وہ چہ غیرت خان ترے پہ تینسہ کبے
بریالے شوے وو - خو پنجو پہ خیلو
ملکرو غب اوکرو -

چہ ماہم مرکڑی خوچہ دے
درنہ ڈوندے لارنہ شی
منگرو تے ہم ہغسے اوکرل
پنجو خو دغیرت سرہ ہان
پہ تورو نیم کپو
ولے پہ خیل قام تے
دمغل ورختہ

پہ شا

کپہ

شپلونہ

ریشماں تہ چہ راغلی میلنے دزوزاد بندئی
پیغام "الف" نہ تر "ی" پورے
واورولو نو دہجے پہ ذرکو سترگو کینے
غپے غپے اوہکے راغلی .
او میلنے تہ ٹے پہ ڈرغونی
آواز اوویٹل .

خورے ستانہ ہارشم

خوشندی غوزانو

تہ شوک شپلونہ

نہ کوی

انجام خہ پہ داسے ڊول کيبي چہ د دوستونگي ذهن تر بے
 ارو مرو خيل اثر اخلي او بنده پہ دے وينا مجبوره شي چہ
 درياب پہ کوزه کينے سمندر بند کرے دے .

د علي خيل درياب د قيصر د اشکل که زمونږ پہ
 ادب کينے خيل ساري لهوي . نو ذهن د عبدالقادر خان خټک
 پہ گلدهسته باندے تپکا وے کوي . " گلدهسته " د فارسي
 ژبے د نوموړي يکوال شيخ سعدي د گلستان پښتو ترجمه ده .
 کومه چي زمونږ د نثري ادب په ورومبو کتابونو کينے يوه
 قيمتي والي ياديني . اولکه خټکه چہ د گلستان حکايته
 د شيخ سعدي د مشاهدے ، علم او فکر يوه بے بھاپنگه ده .
 هم په دغه ډول بناغلي درياب د خپل چاپي چل او خواو شا
 نه داسے واقعات ، کردارونه او مشاهدے راخستے دي . او
 په خوند خوند او رنگ رنگ ؤ بيان کړي دي چہ دوستونگي
 ورته په داد ورکولو مجبور شي . زما ددے وينا د اء لب
 اختل نه دي په کار چہ گني زک خپل شاگرد د سعد

غوندے د نړييز ادبي شخصيت په مقابله کينے راويستل غواړم
 زما اشاره د درياب ددے افسانچو اسلوب ته ده چہ هغه
 د بناغلي سعدي شيرازي د حکايتونو د طرز سره ډير
 سمون خوري .

" دکلم پانږمے " د افسانچو انداز طنزيه ددے او هره پيښه
 هره واقعه او هر کردار پکينے په شعوري ډول د نيکونگي له خوا

خیرنہ تولیہ

والاگی یوہ داسے خیرنہ تولیہ وہ چہ ہرچہ
بہ پرے دخیل شہوت ناوی لاسونہ پاکول
اون ماسخوتن تیر چہ دبدہ مرغہ شفیق ہم
بہ دغہ ہتھہ وراغلو ، نوسحر دغہ
دژوند اپنگر تہ دغہ خیرنہ تولیہ
حانکیدہ . ولے دشل کالہ
تیریدو باوجود ہغہ یوخل
ہم استعمال نہ کرے
شواہ

میراتہ - کونڈہ

کریم او کلیم چہ پہ پتہی کینے داغلل - نو پہ غولی
کینے ئے دہرستنو صندوق اولیدو - کوم چہ ئے
مور د صغائیہ پہ غرض را بھر کرے دو۔۔
دوارہ ناپوہہ ماشومان ورتہ وراوختل
او خیلہ ئے د صندوق سر را بند کرد
بیا خہ دو ، دیرے ترقے ئے
اووہلے ، خو خو چہ کونڈہ
زرغوبہ د شمنے ابئی
د تپوس نہ راتلہ
نو ہفہ میراتہ
شوعے ہم

بے روزگاری

ماستخوتن چه دچرگئی پہ غارہ ددوہی خوراک نہ
وزگار شو - نوادے م دہولو کشر ورور تہ
اووے . " بچے مونج زده کرہ مونج
..... گنی بیا بہ درلہ ٹوک بنٹہ
نہ درکوی .

ہغہ

زما بے روزگاریہ ریم - اے

انگلش) ورور تہ اوکتل

او ، اوے ویٹل

ولے خان دادا

لہ ہم مونج

نہ ورچی

قلہ؛

جوارگر

زما نوم زھرادے

دبر کیلی دَشکِلے بانداے دطوطی کھل لور

یم . پنحویشت کالہ ورا ندے چہ پلار

دجوارٹی پہ داؤ بائلم . نو

گتلی جوارگر تردے را اورسولم

ما مور چہ دچکے پہ برندا

تیارہ کبے دخیلے سکھ

فور پیشند کلو اوکرہ

نو ہم دھغے پہ

غین کبے پہ

لوئے خوب

اودکا

شون

I miss you so much.

داد حیا نازولے احساس و وکھ د مینے انتھا وہ چہ دوہ کالہ
مو پہ خاکے وارول خو ما دخیلو تودو جذباتو اظہار
ستا پہ ورائڈے اونہ کرے شو۔ ولے اوس چہ زمونہ د
دبیلتون ایلہ یوہ ہفتہ شوے دکہ۔ اوزما دزغم
پری پرے کیہی۔ نو پہ دے لیکو مجبورہ شوم
چہ ڈژوند پہ او بندہ لارہ زما منگریا او کرہ
زکے بیخی یوازے یم اوکھ تا زمالا سے
اونہ نیو۔ نو زکے بہ ورکھ شم
حکھ چہ

I miss you so much

دوآب پر طح - ستا پاغوندہ

لیکرم اولوستلو ولے زکے حیران ووم چہ نہ خو پہ یونیورسٹی کینے
ما دغے جینی تہ چرتہ پہ خوابہ سترگہ کتلی وو۔ اوسنہ رم
ترنہ داسے خہ سوچ کرے دے۔ پہ دے چہ زما پہ سرکھ
دپتھے خوندو دودونو دروند پیتے دے، اولپنو کینے
م دربو ورونو د تعلیمی اخراجاتو زولنی دی۔ نو
ڈژوند پہ ازغنه لار د بے روزگاری تکھم
دے اوس تہ اوواہ چہ پہ
ماینے تاتہ خہ
اولیکم۔

ژرندہ

دکله نہ چہ ناظرگے دخیلے ژرندے مالک شوے
وو - نوہم دہغہ وخت نہ بہ کلہ کلہ مشرخان پخپلو
ابو دہغہ ژرندہ گرخولہ - ہم دارنگے پروں
ماسختن تیرچہ مشرخان پخپلو ابو د ناظرگی
ژرندہ بنہ او گرخولہ او واپس شو - نوخہ
گودی چہ ناظرگی ہم د مشرخان پہ
ژرندہ او بہ راسیے کری دی -
ناظرگے خوئے مرکرو او دخیلے
ژرندے ورونہ ئے ہم د
ہمیشہ دیارہ قرپ
کرل - ولے نہ ئے
مان نہ خہ اووے
اونہ ئے د
ناظرگی ژرندہ
تہ

شلتالان

اکبر د صدیق استاد دمہے کورودانے ایکی ان کے وو . ٹکھچہ
 دہغہ ددوئیے نیچے د زوزاد نیالکے شنہے وو . دریتا ترنتا
 نہ پس دہغہ دولتی صدیق استاد ترکالہ کرہ . اگرچہ
 اکبر دمیرے مور دبد سلوکی لہ وچے دے تہ غارہ
 نہ ایبنودہ فوپلار تے پرے دازہر پہ وچ زور
 اوٹنبل . شو ورٹے پہ قلاں تیرے شوے .
 فوورمہ ورخ چہ اکبر کورتہ رانوت
 او پلار ، مور تہ تے لاجی دانہ پہ
 میز کیبواہ . نو مور تے سکہ د
 لنہی دقہرہ تاؤ شوہ
 اکبر تہ تے دپلار پہ وراڈے ہغہ خہ اوویل چہ پی
 ہم پہ ژبہ نہ ایبنودہ . بیا پاسیدہ اود اکبر
 دواسکت دچیہ تے یوہ تورا گوتی راداختہ .
 دے تہ گورہ . نیچے لہ شلتالان راوری — اودے
 سرہ تے گوتی پرانستہ . چہ پکنے
 دوہ پنی ہیڑ ریوٹک کرہ پراتہ وو . بیا خہ
 وو . زمکہ چاودہ نہ
 او آسمان لرے وو .

مذہب کہ مینہ پینتو

یاسمین زما پہ غیر کینے سر کینود اوپہ سلکو سلگوئے اووے

مونہ کہ مذہب لہ رویہ دژوند مگرے نہ شوچو پیدے

پہ دے چہ یو حائے موپئی خورلی دی - او د

مینے د دستور لہ مخہ زمونہ بیلتون ناشونے

دے . حکہ نو د پینتو دروایا توپہ

اروند زہ تاتہ خیلہ حوانی

بخنیم - او ماہم پہ غیر شعوری

طور دھنے د لمبہ لمبہ

جد باتو د سر

نہ خیلہ حوانی

تاؤ کرہ

قاتل شوک دے؟

پہ داسے حالت کینے چہ بدوٹی دن او دسبا وے خوبیا پرے
 ہم خپلو مجبورو دخن دکور خد متونہ کول - ماہنام چہ
 تیارہ لکیدلہ او شرق باران وو نوھے موزی کل تہ
 اووے - سرپہ ! زہ ستہ یم - کہ داتھی نہ د
 تیل زاوڑہ نو دیرہ بہ جنہ وی - شپہ درنہ
 دہ - اوپہ لالہین کینے تیل نشہ - دے
 موزی کل دشکوره پنے راتا و کرے اوھہ
 ئے پہ زور اتھی تہ اولیہ لہ - بدری
 د دوو اگو تیل پہ لوئے شیشین
 بوتل کینے داخہ اوراروانہ شوہ
 خودجات پہ شاچہ مخ پہ برہ راخہ نو پینہ ئے اوخوئدہ
 رارتا و شوہ او دیشینے بوتل ئے پہ خپتہ کینے مات شوہ
 پہ یو وخت دوہ کہہ قتل شوہ قاتل
 شوک دے؟ موزی کل؟ - شیشین بوتل؟
 کہ د یونین ہغہ ممبرچہ تیرکال
 ئے زمون سرہ سرہ د بدری
 نہ ہم ددے لارے د پنولو
 پہ بہانہ ووپ
 اختے وو -

توپیر

مالگیرے زورور سرے وو - پہ بت خیلہ کینے
ٹے یوہندو راتینگ کرو - ورتہ ٹے وئیئل

ہلکہ دا کلمہ اوو ایہ چہ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ " او

مسلمان شہ - ہند پوہہ شو - صفہ

وئیئل بنہ دہ - مسلمان شوم - کلمہ

م اووے چہ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ

رَّسُولُ اللَّهِ " خو اوس م ددے

کلمے پہ معنی، مقصد او

فرائضو پوٹے کرہا۔ مالگیر

وے یرہا پہ دے خو

زکا پچیلہ نہ رسم۔

ہند ورتہ د خندا

نہ شین شو - ورتہ ٹے

اووے نوبیا پہ موہن

دوارو کینے "توپیر"

د خہ دے۔

MENSES

ذہ دلاپ ووم - نیک عمل ڈاکٹر شفیع تہ اووے! یڑکمالے
د زمیری زوئے دے، خہ کہ ہم دجیات سرہ ئے ورائہ دک. غلا
ڈاکہ او جواری ہد وگناہ نہ گنپی، خو روژہ خوړل
ورته کفر او بے غیرتی بشاری - اوہم دا وجہ
دہ چہ خپلہ درے میاشتیژہ ناوے ئے
پہ روژہ خوراک اولیدہ نو ڈزے ترے
اوویست - ڈاکٹر شفیع اووے - زمرے
نہ - خردے - خر حکہ چہ پہ
عذر کینے روژہ خوراک نہ بے غیرتی
دہ اونہ کفر او دھے دینا بکل
رپورپ نہ معلومہ شوے
دہ چہ دھے عذر وو
او دھے عذر تہ پہ
پہ ڈاکٹری اصطلاح کینے (Menses)
دائی - ڈاکٹر صاحب ماتہ مکے
شو او نیک عمل مونہ تہ
حیران حیران گد.

شین خالی

هغه چه به پخپلے ماتے بنسبنه کنبے اوکتل - نو د
خندا نه به شنه شوه - اول اول زما خیال
وو - چه لیونئی کئی په هان پورے
خاندی ، ولے نن چه ماشین خالی
د درنې گیلوے سره اولیده
نو پوهه شوم - چه
هغه په هان پورے
نډ بلکه په مونږ
پورے
خاندی .

خادر

کھلنگ نیا د خادر ذیل نیولے وو . د بے وسہ
پلار چہ نور وس اونہ رسید . نو بیا ئے پرے
راباندے کرہ ، بنہ ئے اووہو . دکورہ پیہ
وتو کینے ئے د خان سرہ اووے . تہ گورہ!
دے خیلے غریبی تہ نہ گوری . زمونہ
د رزق درک نہ لگی او خان پکینے
خادرے غواہی . ہلکہ سرے
د خیل خادر سرہ پنے غزوی بھلنگ
ورتہ پہ ڈرا ڈرا کینے اووے .
داجی چہ خادر م نشہ
نو پنے د خہ سرہ
او غزوم .

دتو بے بورجل

بیا بیا کناہ - بیا بیا پنیمانی اوبیا بیا
توبہ - نہ - بالکل نہ - پہ خان
پوہہ نہ شوم - اوخپل مخ تہ م
د شرابو تش بوتل را اوغر وو - زک
زخمی نہ شوم . ولے مخاخ
پہ دیوال لکید لے اینہ سر
د بوتلہ چوری چوری
شواہ - افسوس! چہ
دتو بے بورجل نہ
وے - نو
کناہ بہ
خرتہ
وہ

تعلیم

د یونیورسٹی پہ میرج ہال کینے مقدس صاحب
رانزدے شو۔ ویٹل تے ہلکہ ستاد دادا خو

ایلہ یو کال اوشو اود کور ودانے عمر د

ہم ہیر کم بنکاری۔ ولے د نظر دا

چشمے ماوے سر! خہ

تپوس تے کوٹی خو۔ ستر کے تے خون

وے کور کینے "ایلفی" پرتہ وہ

دے ویٹل جوڑے داد سترگو

تکے د بس ہفتہ تے پکینے

اچولے وو۔ اوس..

.. مقدس صاحب

زماخبرہ

پریکڑہ

ویٹل تے۔ یرہ! تعلیم بنہ

شے دے نو..

ابلیس

شیخ استاد د قصو سہ وو - یوہ ورخ تے ویل بیگا چہ بعد
 لہ راتلم نو باران وو - پہ ختو کبے راپریوتم - کورتہ - ستون شوم
 جامے م مانجی کرے - را اووتم - خانہ زاہد ہدی کی دی - بیاراپریوتم
 نو داخل م جامے پیرے سخا شویے - بیارم خان سم کرو - او
 پہ دریم حل چہ را اووتم - نو بیاراکیل شوم - ہما
 رانہ ہم چرتہ بے درکہ شود - واپس شوم
 جامے م بدلے کرے ادچہ دکورہ بھر شوم
 نو یوخوان زلمے ولاہ وو - ویل تے بابا
 راپشاشہ - زکۂ ورپشا شوم او دجات
 پہ پیزار خائے کبے تے کوز کریم - ما
 ورتہ اووے ، زلمیہ خان راتہ
 او بنایہ - ہغہ ویل - بابا زکۂ
 ابلیس یم - ماوے چہ تہ
 ابلیس تے نو بیاد زکۂ
 تہ ثنکہ راورم

ہغہ وے ! یوخل چہ تہ راپریو تے نو خد تے پاک تہ او بچنے۔ پہ
 دویم حل تے ستا اولاد او بچنلو، پہ دریم حل ستا د خاندان بچسنہ
 او کرے شوکا - ماوے ہسے نہ چہ پہ خلورم حل راپریو تے او د
 ہول کلے او بچنسی ۔

حوالدار فاتح رحمن

نیمہ شبہ دہ - عثمان سپاہی پہ تودہ برستن کینے پتہ
پروت حوالدار فاتح رحمن تہ د سلوہ نہ پس اووے
خان پاشی - داغوا کس دے - پرین دہ زورورہ !
کمرہ کینے تے بند کمرہ - سحر لہ بہ کتے شی - او
بیا سحر وختی حوالدار فاتح رحمن دخل گونگی
زوئے پہ غین کینے دیو ماشوم لاش اولیڈ
شوگ چہ ہم ددغہ گونگی ورور وو
پہ نوے وادہ شوے خور پے
تے بیگاہ ڈرل - گونگی پے
ورلو چہ د مرگ کوئے تہ
لاہ - پتہ نشہ چہ د
اموختہ خور ذیل مر
کرو - کہ دیلاہ
د یخنی
ظلم .

استادچی

بریا لے پہ ڈرا کورتہ راننوحی . مورے
پہ غین کینے نیسی او پتوس ترے کوی . چہ
چا اووہلے - ہغہ جواب ورکوی چہ استادچی
— یہ ! استاد لاس مات شہ چہ
زما بریا لے تے اووہو
نہ نہ ادے ، داسے مہ
دایہ ، کہ زما استاد
لاس مات شو . نو
بیابہ ماتہ
تختی شوک
کچہ
کوی .

توپک ملنگ

زۀ ولاہ ووم اوگیلکارانو کوپتہ سورولہ
توپک ملنگ رائے . وے دے خلقو شہ
خان خانی جوہہ کری دہ - خو پہ دے
غرونو دی لرگی کین دی . یوک
لویہ کوپتہ د جوہہ کری اوپہ
ھیہ د اوسینہی - کنہ -
ما وے ملنگہ دوہرہ
اوب دہ اوب دہ لرگی
بہلہ کوئے راپیدا
کوئے . ہغو وے
تہ داسے خلق
پینا کرہ نو
لرگی زما
ذمہ .

توخی

مازیگر مونغُ اوشو او مونیڊ دجمات منہ
راوتو . چہ پہ کوخہ کینے ڊزے شوے . خلق
منڊے کرے . او مونیڊ چہ دمضبوط آکا
ورکُ تہ اورسیدو . نو درنگین اخیری
سلکئی وے . دشمال پہ پوہشتہ
مضبوط آکا اووئیل - چہ دے
وے زما پہ ورکُ کینے او توخید
هغه اووے بنہ تا زما
تربور ایلہ پہ توخی مر
کرو . مضبوط آکا
جواب درکرو .
و خانہ
توخی توخی
بویہ !

کرامات

دو لے شہید فواتہ دپلا لے دتوپونو سرہ گنرہ جوڑوہ۔ دہ
ورا علم۔ عبد ولی، رضمانی کل تہ اووے، خلق لیونی دی خہ؛
چہ دلته خیلے گیا گانے، تہانتے او پلالہ امانتی بدی۔
بیگاہ دغے اسپے چہ خنکہ گیاہ لہ خلہ وروہی
دہ نو زبیرہ لکی اووختے دہ۔ ددے خبرے
اورید و سرہ پہ ماہم غونے زیگ زیگ
شو او غوبونہ م سپیرہ کرہ۔ ولے
اکرام لائن مین پہ خندا شو۔ ماوے
ولے تہ کرامات نہ منے خہ
ہغہ وے کرامات منم، خودا
اسپہ کراماتونہ بلکہ د
بجلی دغے شاہ شو
ستے وژلی دہ۔ او
ماچہ او کتل نو
نواسپہ رشتیا
دبجلی ستے
تہ دہ
شوے
دہ۔

نامہ

زہ دلالہ پہ ورکا ورننوتم چہ غانتول، ملغلرے تہ
اووے . شیطان شیطان ! کوو . ہغے وے چپ شہ شیطان
نوزما ابو دے ، ہغہ ٹنکھ ؟ دغانتول پہ تپو ملغلرے
اووے . بیگاکا ماتہ ابو ویل . ولینتہ پتا کرہ
بانگ وائی . گنی شیطان بہ د پہ سر
کینے متیازے اوکری ، ماوے ابو شیطان
کوم دے ؟ ہغوئی ویل تہ سترکے پتہ
کرہ اولن ساعت پس چہ ماسترکے
اوغرو لے نو ولینتہ م لواندک و
پہ کمرہ کینے د ابو نہ علا وک
ہیٹوک نہ و . حُکھ نو
شیطان زما ابو دے . ما
چہ دخیلے پیر ماشوے
لور ملغلرے خبرے
داوریدے او بیارم پہ خیلو
اعمالو سوچ اوکرو نو
یقیناً ماسرہ ہم دغہ
”نامہ نہ لکی .“

ایمل خان کانسہ

ماچہ ستا دپیٹلو روایا تو پہ خاطر دخیل پلاں
بدل واخستو - نو تا زکا دمرگ پہ سوداگرو
خرش کرم - بنہ د اوکڑہ ، او دیر بنہ د
اوکڑہ - نو افسوس چہ هغوئی ستا
متعلق دانہ وے ویلے چہ
د دے خاورے خلق خوبہ
ثو والرا خیلہ مور
هم وژنی - نو
زکا خوہسے سرم
ولے دومرہ
دردید لے
بہ نہ
ووم
مز

مسلمان

دکابل نہ پہ واپسی کینے یو دکان تہ دچایو اختلو پہ غوض
وراغلم - دکاندار نہ م پو بستنه اوکړه چه خه گډه مله نو
پکینے نه ده کړه - هغه راتہ بنکته پورته اوکتل او
بیائے پہ فخریه انداز کینے اووئیل - ولے زه
درته "مسلمان" بنکارم خه؟ زه هندو
یم - هندو!

زما غوږونه سره شو - د پښو

لانده م زمکه او تښتیده.

او نه یم پوهه چه

د دکان نه کله

او خنکه راوتے

یم.

MASTER KEY

شکر پخیلے " Master key " دہیرو کورونو
جنڈرے بیرتہ کرے وے اوبلا خونے ئے لوپا
کرے وے فو داخلورم کال دے چہ دخل کالہ
پورے ورتہ ناست دے ، ہیرہ لویہ
خزانہ ترے تالاشوے دے . وے

نہ خوشکر دغہ جنڈرہ

ماتو لے شی اونہ

ئے دھغہ

Master key

دہیروتہ کولو

توان

لری .

کفارہ

چند نپ دکور کورے دقبر دسر خزہ بشکل کرہ۔ پیل
رپیدونکی لاسونہ ئے اوچت کرل۔ سلکو اونیو
اوپہ ڈرغونی آواز ئے اوویئل۔ ہ

پہ سپینہ خله روژہ کرہ ماتہ
دکفارے روژے بہ دوارہ اونسونہ
کور کورے! ما تو دخان دیارہ
توبہ ہم اوویستہ۔ او دکفارے

روژے ہم اونیوے۔ ولے

نہ پوهینم چہ ستا

دیارہ دا کفارہ

خنکہ

خنکہ ... او

خنکہ ادا

کرہم۔

پتھان آکا

زمرک چہ پتھان آکا گورا قبرستان تہ پہ دُعا اولید۔ نو
ورتہ ئے اووے " اکا داخہ کرمے؟ تہ ئو عیسایانو
تہ دُعا کوے۔ اکا ورتہ پہ غصہ کنے اووے۔
نوبیا ہغہ واکترانو تہ دعا اوکرم خہ؟ چہ
دپلاز دنا کامہ پریشن دپارہ ئے پہ تاد بنجے
کالی کانپہ کرہ زہ خوبہ
تل عمر دوئی تہ دعا کووم۔ حکہ
چہ زما دسترگو اپریشن
ئے بانکل ہسے او
بے پیسو کرہ
دے
او.....

انسان

ما دیشیئے نہ اپلہ ہفہ لیدلو - چچی یوے ہے مئے پیغلے جینی
ورنہ خیل پردے کوز کپو - ہفہئے ئے یہ دوارو اوون ولاس کینوول
بیائے یولاس داوونے نہ دہفے سینے نازکے لیچے تہ را اور سوو
لبنہ شیبہ پس ئے دوارکا لاس دہفے دراوتے سینے نہ
تاؤ کپو - دغہ شان پہ قلاز قلاز لاندے راغے
اولاس ئے ورلہ بٹا تہ را اور سوو - پہ یو
لاس ئے پیغلے بڈا اوینوہ - اوپہ بل لاس
ئے دہفے دینٹھے نہ لاندے پانزیب نہ
شرنگ اوولست - "بس اوشو"
اختری پیغلہ رخصت کپو - وے
زہ پہ سوچ کپے ریوتم - چم
ترادسہ پور پہ خومرہ
پیغلے ہم پہ دے بنار کپے دیشن بلاد فساد ونو
بشار کپری وی - او خومرہ "اخترو"
بہ دخومرہ پیغلو نہ ہم دغے
لاس تاؤ کپری وی - لاش
انسان
خو ددے نہ پہ غار کپے
لغربشہ وو -

کور فی خصلتونہ

دسوالی تہر چہ غریبی د اوہ دے ناروغی نہ پس مرہ کرا۔ او
پہ سوہ راختے شوے روپی پہ اسقاط کینے تقسیم شوے، نو
ماشوم زوئے تہے پہ ہدیہ کینے بل یوماشوم اووے...
بچانہ تاسو خومالہ د اسقاط پیسے دانکریے۔ فوزما
مور بہ مری کنہ؟ تہہ بہ زما نہ پیسے اووینے تہ
...؟ ماور تہ وے چپ شہ۔ خدائے دی...
... "باز دا" زما خبرہ پرے کرا۔ ویلے
دا خو دھخہ سہری زوے دے۔ چہ پلار
تے دلونہ نہ مرشو او خیلہ د خلقو
پہ راوہو دوہو مور شو نو
مورتہ تے اوویل۔ "ادے
تہہ بہ کلہ مرے چہ
خلق زمونہ کرا نوہ
دوہی راوری... " دے کینے دے غریب
تہ خہ گناہ دہ۔ دا خو کورفی
خصلتونہ دی۔ خان د
سرہ کوی

سکندر

ہسے نو ہغہ د بنار د لوئے ہسپتال لوئے ڈاکٹر وو۔
او د ڈگرو ئے ہم یو لوئے پنہا ترے وو۔ وے
نور غورمنگے وو۔ گنی پہ دومرہ ڈیرہ تبہ
کنے بہ ئے سکندر تہ وے انجکشن کولو
اوہم دغہ انجکشن پہ ڈیرہ سوالونو
دعاگانو او منبتو پیدا شوے ایکی یو
نیاز بین سکندر د بابا د غیرے او شکوو۔
زہ نہ پوہینم چہ د بنار پہ دے
ہسپتالونو کنے بہ دورٹھے ٹوسو
ماشومان لکہ د سکندر پشان
د دے قصا بانو لا پرواہی
بنکار
کیری۔

میلہ

سریہ وُلہ وُلہ - دزکوا، گنی چچی دی -

اوفو بنجے ! کورتہ راغلی میلہ پہ خیل غولی

کنبے اخر خنکھ مرکرم - شراب درے

ملک مار مر نہ کرو - خولہ ساعت

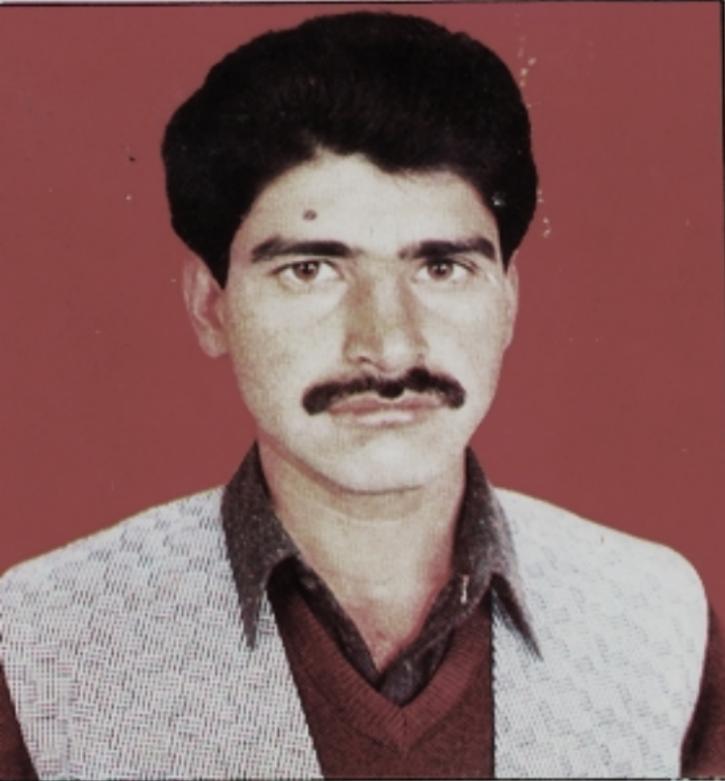
پس مار، شراب درے ملک

مرکرو

ممتاز

ممتاز بنہ مور شتمند او د خاورے خاوند وو ۔ ولے جواری
دھر خہ نہ اوزگار کرے وو ۔ د تیرو شلو کالونہ پہ
بازار کینے گرجی او دیوے عجیبہ سودا سر سم سوال
کوی ۔ د دکاندارانو نہ پیسے اخلی او یہ
ماشومانو ئے ویشی ۔ یوہ ورخ ترے ماتپوس
او کرو چہ داد خان لہ خہ زہ چاؤ دون
کتلے دے ۔ د دکاندارانو نہ پیسے
اخلے او پہ ماشومانو ئے ویشے۔
ممتاز د خندانہ شین شو۔
ویل ئے ۔ دینا دنا پوهو
دہ ۔ دلویو ناپوهونہ
ئے اخلم او ورو ناپوهو
لہ ئے ورکوم ۔ زہ ممتاز تہ گونہ پہ خله
دلاہ پاتے شوم او هغه
پہ ورا ندے
روان شو۔

دیکوال پیشہ نگار

نوم - بادشاہ روم

دیپلار نوم .

حاجی عبدالرحیم

ادبی نوم

علی خیل دریاب

دُ زوکریے حائے او

نیپتہ :-

امان درہ ملاکنڈ ایجنسی

۲۱ مارچ سنہ ۱۹۶۸

تعلیم :- بی - ایس سی

بی ایڈ ایف ایم - اے پبلیک گولڈ میڈلسٹ - ایم - فل ریسرچ فیلو - پبلیک ٹرانسنگ

پبلیک پروفیشنل کار :- یکل ، لوسٹل ، اولوٹول

درک :- کلے اوڈ ایگنڈر اماندرہ ملاکنڈ ایجنسی فون ۱۰۰۷۹۷ - ۵۹۳۲۳

دیکوال آثار :-

- ۱۔ دفرہنگیامی خوشحال دستارنامے فرہنگ
- ۲۔ غورپشاخکی (مقالے) نثر
- ۳۔ جو مپکونہ (")
- ۴۔ سپلمی کپنے کینونہ (محوارے) نثر
- ۵۔ پبستانہ او توہمات
- ۶۔ درحمان بابا اجتہاد
- ۷۔ سبائیل یہ امان دے افسانے
- ۸۔ روزانہ (طنز و مزاح)
- ۹۔ نورکے او تیغونہ (تبصرے و مضمون)
- ۱۰۔ شگے او زگونہ (ترجمہ) نثر
- ۱۱۔ شفق رنگہ لارے (")
- ۱۲۔ سپنے خُلی او کُل بیڑے
- ۱۳۔ گورے دنے
- ۱۴۔ عطرژن (نظمونہ) شاعری
- ۱۵۔ غزل بنر (غزلے)
- ۱۶۔ غانتول
- ۱۷۔ ہمیشہ گلونر (تالیف)